

KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE V LJUBLJANI

registrovana zadruga s omejeno savezo

VINARSKEGA DRUŠTVA

IN KONJEREJSKEGA DRUŠTVA ZA DRAVSKO BANOVINO
V MARIBORU

Izhaja 15. in zadnjega v mesecu. — Cena listu 25 Din, za inozemstvo 35 Din letno. — Posamezna številka stane 2 Din
Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani Novi trg šte. 3.

Štev. 24.

V Ljubljani, 15. decembra 1933.

Leto 50.

Vsebina: Vsem naročnikom „Kmetovalca“ v l. 1934. — Resnična osvoboditev kmeta. — Kmetijska davčna ugodnost pri zemljarini. — Praktični nasveti. — Kisanje krme in kmetijski silos. — Branjanje ozimine. — Razno. — Uravnovesenje produkcije. — Škodljivci prezimujoče povrtnine. — O gnojenju vinogradov. — Vinska letina 1933. in izgledi za bodočnost. — Trošarina na vino in žganje. — Razglas o članarini za l. 1934. — Razno. — Svinjska kuga premagana. — Razno. — Sušmarstvo v čebelarstvu. — Razno. — Pomen gozda v našem kmetiskem gospodarstvu. — Vodne zadruga in njih pomen. — Vprašanja in odgovori. — Vabila k občnim zborom. — Kmetijsko-šolski vestnik. — Splošne koristi družbene vnovčevalne akcije. — Tržno poročilo. — Seznanj gospodarskih potrebščin, ki jih ima v zalogi Kmetijska družba.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

1/2 strani	Din 80—	1/8 strani	Din 350—	1/2 strani	Din 1000—
1/3 strani	Din 160—	1/4 strani	Din 500—	1/3 strani	Din 2000—
1/4 strani	Din 250—	1/2 strani	Din 700—	Priloga listu stane	Din 100 za 1000 kom.

Mala naznanila, vsaka beseda 50 par (najmanj 10 Din).

Obvestilo!

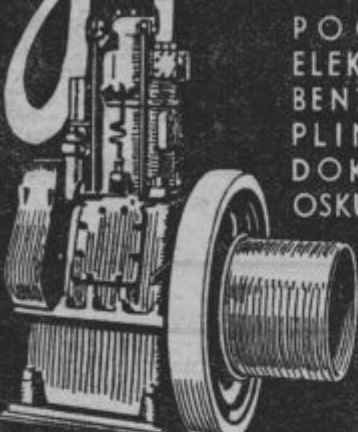
Obveščamo vse naše zadružne člane in naše stare naročnike na list „Kmetovalec“, da smo priložili današnji zadnji letošnji, to je 24. številki poštne položnice za obnoveitev naročnine za leto 1934. Komur je le mogoče, naj plača naročnino, kakor vsako leto pri svoji Kmetijski podružnici. Samo oni, ki so od podružnic preoddaljeni, ali če podružnica ne deluje in ne nabira naročnine, naj pošljejo naročnino čimpreje s priloženo položnico naravnost Kmetijski družbi v Ljubljani.

Vesele božične praznike in srečno novo leto 1934

Vam želi z zadružnim pozdravom

**Kmetijska družba v Ljubljani
in Uprava „Kmetovalca“.**

jeftiniji

POGONA NA ELEKTRIKU, PARU, BENZIN I UPOJNI PLIN A NENA-DOKNADIV KOD OSKUDICE VODE JE

MAWAS DIESEL

SIMMERINGER Maschinen- u. Waggonbau-Fabrik R. G. Wien XI, Simmeringer Hauptstr. 38-40

Generalno zastupstvo:
INŽ. JULIO BREITWIESER
ZAGREB, VOĐNIKOVA 11 TELEFON BROJ 26-89

POSOJILNICA V MARIBORU

T. Z. Z. O. Z.

NARODNI DOM

Telefon 21-08. Ustanovljena 1882.

Obrestuje nevezane hranilne vloge po 4%
vloge proti 3 mesečni odpovedi po 5½%.

Stanje hran. vlog nad Din 70.000.000--.

Rezerve znašajo nad Din 8.800.000--.

Posojila dale članom na vknjižbo po 7%.
na osebno poročstvo po 8%.

LANENO OLJE, FIRNEŽ, BARVE, LAKE, KIT, LANENE TROPINE

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIC-ZANKL

tovarne olja lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah.

M Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine je brezdomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev in omastitev domače, posebno glavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti **MASTINA** so brezštevilna zahvalna pisma.

Cena: 5 škat. 46 Din.
10 škat. 80 Din.

LEKARNA TRNKOCZY
LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV. 4.
(Zraven Rofova.)

J. BLASNIKA NASL.

UNIVERZITETNA TISKARNA
LITOGRAFIJA · OFFSETTISK · KARTONAŽA
ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE
VREČICE ZA SEMENA
NAJSTAREJŠI GRAFIČNI ZAVOD JUGOSLAVIJE
IZVRŠUJE VSE TISKOVINE NAJCENEJE IN NAJBOLJ SOLIDNO
USTANOVLJENA LETA 1828

DENAR NALOŽITE NAJBOLJE IN NAJVARNEJE PRI DOMAČEM ZAVODU

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

REGISTR. ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 4% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 5% brez odbitka davka na rente. Stanje vlog nad 35.000.000 Din. — Rezerve nad 1.200.000 Din. Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poročstvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji. — Blagajniške ure: Ob delavnikih od 8.—12½, in od 3.—4½, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8.—12½, ure.

Telefon 2847
Brzjavi: „Kmetški dom“.
Račun pošt. hranilnice št. 14.257.

Podružnica v Kamniku in v Mariboru.

KMETOVALLEC

Štev. 24.

V Ljubljani, 15. decembra 1933.

Leto 50.

Vesele praznike in srečno novo leto!

Uredništvo.

Vsem naročnikom „Kmetovalca“ v l. 1934.

Pred tremi leti je Kmetijska družba na zahtevo svojih članov, kakor tudi na željo kralj. banske uprave, povečala svoje glasilo „Kmetovalec“. List je postal tako neobhodno potrebno stanovsko in strokovno popolno glasilo slovenskega kmeta v Dravski banovini, v katerem se obravnavajo vse panoge našega kmetijstva. Ta dobra in pravilna zamisel se je ohranila še nadalje. Vkljub silni gospodarski stiski, ki pritiska ravno na kmeta, je število naročnikov v prošlem letu le za malenkost nazadovalo, kar dovolj pričuje, da je list bil dober in prepotraben za našega naprednega kmetovalca, ki hoče vsaj vztrajati, če že ne napredovati v teh težkih gospodarskih razmerah.

Z ozirom na izpadek podpor in raznih prispevkov za pocenitev dragega tiska, je bila žal primorana Kmetijska družba tudi v prošlem letu list nekoliko skrčiti po obsegu, zlasti v poletnem času, zavedajoč se dejstva, da bodo naročniki ta ukrep razumeli in vanj privolili. S tem se je potem omogočilo, da se je naročnina v lanskem letu znižala od 30 na 25 Din.

Za prihodnje leto so se podvzeli nadaljnji koraki za brezhibno in času primerno izdajanje lista. Na spodbudo in željo številnih, uglednih in starih naročnikov je izvršilni odbor Kmetijske družbe na svoji seji dne 9. decembra sklenil, da se „Kmetovalcu“ da prikupljivejšo in modernejšo obliko in se tako izboljša posebno za vezavo ter shranjevanje. Dalje bo list izhajal na 16. straneh strokovnega dela, posebej kot priloga pa „Vnovčevalec“ v večjem ali manjšem obsegu, kakor bodo pač potrebe zahtevale. Na ta način se bo sicer format lista zmanjšal, ali po obsegu se bo povečal. V zimskih mesecih naj list izhaja dvakrat, v poletnem času pa enkrat mesečno. Meseca maja bo izšla vezana jubilejna številka na 50. straneh, s katero se bo proslavilo 50. letno izdajanje „Kmetovalca“.

V novem „Kmetovalcu“ bodo vse stroke našega kmetijskega gospodarstva primerno zastopane, ker bodo sodelovali naši najpriznanejši strokovnjaki kot stalni dopisovalci. V njem bo našel član, odn. naročnik na „Kmetovalca“, ali član Vinarskega in Konjerejskega društva, vse najvažnejše in najzanimivejše, kar ga kot člana za povzdigo gospodarstva mora zanimati. „Kmetovalec“ bo predstavljal tako nekako gospodarsko revijo za slovenskega kmeta v Dravski banovini, ker bo vseboval poljudno pisano celoto vsega gospodarskega pouka, in to ne samo v pridelovalnem, temveč, kar je še važnejše, tudi v vnovčevalnem ali prodajnem oziru. Kmetijska družba bo v „Kmetovalcu“ stalno obveščala svoje člane o najnovejših trgovskih poslih in drugih važnih delih, ki jih bo izvedla tekom leta njim v prid na domačem in tujem trgu, odnosno jih poučevala času in razmeram odgovarjajoče.

Da bo list odgovarjal v vseh ozirih, jamči tudi uredniški svet, ki je sestavljen ne samo iz družbenih, temveč tudi iz drugih kmet. strokovnjakov, uglednih kmetovalcev-praktikov in gospodarstvenikov, zadružnikov, kmet. pravnikov, posebnih poznavalcev za davčna in finančna strokovna vprašanja itd.

Poudarjajoč ohranitev in gojitev zadružnega principa in skušati pri tem izhajati iz lastnih sredstev, je izvršilni odbor na svoji zadnji seji določil naročnino na „Kmetovalca“ za l. 1934.

na 25 Din.

Ta znesek naj načelstva podružnic čim preje zberejo in ga vsaj do novega leta v celoti nakažejo Kmetijski družbi z označbo „naročnina za list“. Pobiranje naročnine po 25 Din naj se vrši tako, kakor doslej. Zadevni seznam naročnikov na list se bodo podružnicam pravočasno doposlali.

Prvo številko „Kmetovalca“ od 15. januarja 1934. se bo razposlalo vsem letošnjim naročnikom, zato prve številke ni potreba vračati. Druga številka se bo pa poslala samo onim, ki bodo plačali do tega časa naročnino. Prej se lista nikomur ne bo pošiljalo, dokler ne bo poravnana naročnina.

Pozivamo vse podružnice, da čim preje poberejo naročnino za list po 25 Din, kakor vsako leto ter jo naj takoj nakažejo družbi. Posebno vnetim nabiralcem bo Kmetijska družba priznala tudi primerno nagrado.

Kmetijska družba v Ljubljani,

r. z. z. o. z.

Kmetijska družba je sestavljena iz kmetov, dela s kmetom za kmeta.

Resnična osvoboditev kmeta.

Dr. Srečko Goljar.

Razlastitev zemlje.

V naši državi je bila marsikje izvedena prisilna razdelitev zemlje. Vzeta je bila tistim, ki je ne obdelujejo, in dana onim, ki jo obdelujejo. Nove vrste družin so dobile prostor, da na njem kmetujejo in žive. Te nove kmetijske družine pa so se s trenutkom pridobitja zemlje pridružile neštetim drugim, ki so že preje podobno delale in živele. Usoda se jim je izenačila. Ta njihova izenačena usoda pa je zopet za vse enako težka. Potolazena želja po zemlji, ki je tako svojska kmetškemu človeku, je majhen del želja, ki jih more imeti kmet sploh. Kmet ima še mnogo obsežnejšo, pomembnejšo, važnejšo željo. To je želja po pravičnosti v družbi, v okolišču, ki ga obdaja.

V družbi pravičnosti ni.

Kako urediti razmerje človeka do človeka, stanu do stanu in kako ustvarjati činitelje, ki naj za tako ureditev nosijo skrb in brigo — vse to so razmotrivali učeni ljudje. Prišli pa niso nič dalje kot pride najpreprostejši človek. Z njim vred so ugotovili, da vsled človekovih lastnosti, ki pretežno nagibajo k slabemu, svobodnemu hotenju posameznikov, ni dati prostih meja. Celotno življenje je človeštvo samo potom svojih organizacij vklenilo v pravila. Cerkev in država sta zajednici, ki sta stvorili največ takih učinkovitih pravil. Toda obedve, po dosedanjih izkušnjah, še nikoli nista bili tako jaki, da bi bili dejansko ustvarili stanje enakega prava med posamezniki ali posameznimi plastmi družbe.

Družba, ki se je v vsej svoji današnji obsežnosti in raznolikosti razvila iz enostavnih kmetujočih delov, trpi na pomanjkanju notranjih sil, ki bi jo bile sposobne privedi nazaj v naročje preprostosti, to je tja, kjer je nagnjenje k slabemu najmanjše in odpor proti slabemu najmočnejši.

Debilo in sad.

Življenje pove, da je svoboden tisti, ki sebe premaga. Pove tudi, da zmaguje druge, kdor je uspešno opravil sam s seboj, s slabostmi svojega duha.

Vse neštete rodove današnjih odtenkov družbe je zarodil kmet. Ni ga, ki bi ne našel svojega končnega izvora tam. Toda vse, kar ni ravno dejansko kmet, mu je tuje. Sad se je ločil od debla in ni samo modrejši. Smatra se za večvrednega sam, smatra ga za takega tudi njegov početnik.

Oba pa sta na krivem potu. Namesto, da sta ostala enota, sta se razdelila drug zoper drugega. Kolikor je premoč enega težja, toliko je odpor drugega šibkejši.

Iz premale cenitve samega sebe je padalo in pada na strani drugih vsak dan bolj vrednotenje kmeta vsaj kot enakopravne veje delovnega občestva. Nasprotno neprestano raste vrednost sil, ki niso prijateljske kmetškemu rodu. Odtod vsa nepravičnost v današnji družbi.

Kmet bo zmagal, ko odpravi sam s seboj, in takrat bo tudi svoboden. Takrat bo na potu k pravičnosti, ker jo bo sam meril.

Po kateri poti?

Pot je težka. Zahteva premisleka in vztrajnosti. Kmet mnogo misli. Ni pa rečeno, da ne bi zmozel več in temeljitejše. Kakor se udaja navadam v sejanju, žetvi, košnji, tako se udaja navadam, ki opredeljujejo njegovo razmerje napram tovarišu in nekmetu.

Pri setvi in žetvi polj spoznava možnost napredka in gre za njim. Pri tehtanju svojega pomena v družbi, državi, pa ponavlja neprestano svojo temeljito hibo, hibo, ki ga spremlja od začetka. S tem pa mora prelomit. Mora vanj spoznanje, da je njegov zarod ne dvigne zoper njega, da ostane z njim enota.

Duhovna, gospodarska, politična enotnost.

Za ta prelom je potrebna najprej zavest tovarištva med seboj. To tovarištvo bo ustvarilo spoznanje, da je kmet kmetu najbližji po onem duhu, čigar preprostost čuva najbolj obdajajoča ga narava. To je duh pametnega, pridnega dela in pravičnega plačila, združen z vero in zaupanjem v Boga. Tega duha je ravno tukaj treba čuvati in gojiti, zakaj drugod ga je malo. Ta duh bo samosebi sprožil nujnost gospodarske in politične enotnosti. Prva bo jamčila za pošteno nagrado kmetovim naporom, druga za silo, ki bo varovala pridobitve njegovega duha in dela. Zavest te trojne enotnosti pa bo šele pokazala težo kmeta kot družabne vrednote in usodno zmoto današnjih dni, ki je ne vidi.

Sredstva: učenje, volja.

Pravijo, da človek povprečno izrabí eno četrtno svoje delovne sposobnosti. Tisti, ki je izrabijo več, se dvignejo nad povprečnost. Z učenjem bomo dognali, kako katerekoli delo izvršiti hitreje, lažje, uspešnejše. Z vajo v volji bomo znali premagati upor, ki se v notranjosti pojavlja proti zaupanju, stremičemu za napredkom. Sklep: več se učiti, več vedeti, več hoteti, odločneje hoteti.

Posledice, cilji.

Vse to pa bo ustvarilo iz kmeta drugega človeka: človeka, ki bo vedel, da se ga vse tiče in ki ne bo glavne vloge odigral s tem, da bi preživljal svoje dni iz ene pokorščine v drugo; ki bo dozorel v odločitvi, da mora tudi njemu služiti vse, kar služi drugim; ki bo s svojo poštenostjo udaril pečat celotnemu, zasebnemu in javnemu življenju in ga privedel na pot enakih pravic. Dosegel bo razlastitev ne samo zemlje, temveč razlastitev celotnega bremena današnjih krivic.

Uresničenje ciljev: pravega medsebojnega tovarištva med kmeti, prepojitve vsega naroda z njegovo poštenostjo in pridnostjo bo prineslo kmetu resnično svobodo. Poleg zemlje, ki daje vsakdanji kruh, bo zajel še to, kar mu odnekdanji ni bilo dano: **pravičnost**.

Kmetijska davčna ugodnost pri zemljarini.

Stefan Sušec.

Po zakonu o neposrednih davkih se plačujeta od zemljišč 1. **osnovni davek**, ki znaša 12% od katastrskega čistega dohodka, in 2. **dopolnilni davek**, toda

Narodi, katerih ni vsaj 1/3 kmetov, se v gospodarskem in moralnem oziru starajo in izumirajo.

ta le tedaj, ako presega skupni katastrski čisti dohodek 1000 Din.

Izmera osnovnega državnega zemljiškega davka se je v zadnjih letih gospodarske krize redno zakonitim potom znižavala od 12 na 10%, to je, plačevalo se je od vsakega zemljišča, ki izkazuje po zemljiškem katastru 100 Din čistega dohodka, 10 Din državnega davka. — Katastrski čisti dohodek je za vsako zemljiško parcelo v naprej natančno proračunjen ter zavisi ne samo od površine, temveč tudi od vrste obdelovanja in od kakovosti zemljišča. — To znižanje davka od 12 na 10% je pričakovati tudi za davčno l. 1934. in to tem bolj, ker so se gospodarske prilike za kmetijske sloje prej poslabšale kot pa izboljšale. Ako bi zakonodajni činitelji šli preko tega na dnevni red, bi se samoobsebi morala za l. 1934. uveljaviti pri odmeri zemljarine zakonita 12% davčna stopnja, s čemur bi se davščina zvišala za 2% napram tekočemu letu.

Važno je zakonsko določilo, da se samoupravne — banovinske, občinske in druge — doklade smejo nalagati samo na osnovni zemljiški davek, ne pa na dopolnilni davek.

Kar se tiče dopolnilnega zemljiškega davka, je treba imeti vedno pred očmi, da tvori podlago za odmero temu davku celotna vsota skupnega katastrskega čistega dohodka, ki pristoja davčnemu zavezancu iz vsega davku podvrženega zemljišča v območju ene davčne uprave. Ta vsota se mora v primeru, ako se je predhodno leto odpisal pri kakih parcelah zemljiški davek zaradi elementarne škode, zmanjšati za odgovarjajoči — sorazmerni — del katastrskega čistega dohodka. Od tako ugotovljene podlage se odmerja dopolnilni davek. Ta znaša pri katastrskem čistem dohodku:

od	1.000 Din do	2.000 Din	2%	od kat. čist. dohodka
preko	2.000	4.000	3%	" " " "
"	4.000	6.000	3,5%	" " " "
"	6.000	8.000	4%	" " " "
"	8.000	10.000	4,5%	" " " "
"	10.000	12.000	5%	" " " "
"	12.000	15.000	5,5%	" " " "
"	15.000	20.000	6%	" " " "
"	20.000	30.000	6,5%	" " " "
"	30.000	50.000	7%	" " " "
"	50.000	100.000	7,5%	" " " "
"	100.000		8%	" " " "

Dopolnilni zemljiški davek se na osnovi zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih od 14. junija 1929., U. l. 65., zmanjšuje pod gotovimi pogoji.

Pogoji za znižanje dopolnilnega davka so sledeči:

1. Davčni zavezanec se mora baviti izključno s kmetijstvom;

2. davčni zavezanec mora obdelovati posestvo sam ali s člani svoje družine;

3. družina davčnega zavezanca mora obsegati več kot 5 članov;

4. dopolnilni davek ne sme prekoračiti 5000 Din;

5. prijavo mora davčni zavezanec vložiti na predpisani uradni tiskovini tekom meseca januarja vsakega leta pri občinski upravi, kjer jo prejme proti plačilu nabavnih stroškov.

Od navedenih pogojev je pojasnila potrebno samo vprašanje, kdo se smatra za člana družine, od-

nosno hišnega gospodarstva. Na to vprašanje zakon ne odgovarja pozitivno, marveč negativno s tem, da našteva osebe, ki se ne morejo smatrati za člane hišnega gospodarstva. Za člane se ne smatrajo:

a) osebe, ki so stalno odsotne;

b) osebe, ki se poleg kmetijstva bavijo z industrijo, trgovino ali s kakim drugim poslom (obrtjo), ki podlega pridobnini;

c) osebe, ki so v javni ali privatni službi;

č) žene in otroci oseb, ki so omenjene v zadnjih dveh točkah pod b) in c).

Hišnega uslužbenstva (hlapcev in dekel) zakon ne izključuje iz kroga hišnih članov. Vsled tega bi pač bilo sklepati, da je te računati med člane hišnega gospodarstva. Toda v praksi postopajo administrativna oblastva drugače in ne štejejo hišnega uslužbenstva med družinske člane.

Zadevne prijave ni treba davčnemu zavezancu osebno (lastnoročno) izpolniti, temveč lahko — brez plačila kakih taks — zahteva pri občinski upravi (občini), da ta izpolni prijavo.

Občinska uprava mora 31. januarja ob 6. uri popoldne vse v zapisniku navedene prijave zbrati, zaključiti sprejemanje in jih naslednjega dne odposlati pristojni davčni upravi.

Rok za vložitev te prijave se lahko v zmislu čl. 4. zakona o neposrednih davkih prekorači za 15 dni, toda samo pod pogojem, ako se ta prekoračitev opraviči s tehtnimi razlogi. Prijave za znižanje dopolnilnega zemljiškega davka se ne upoštevajo, ako se ne uveljavijo pravočasno.

Ako so podani vsi zgoraj navedeni pogoji, se zniža dopolnilni zemljiški davek za vsakega člana preko 5 oseb, in sicer:

po 5%, če ne presega dopolnilni davek 100 Din,
po 4%, če znaša dopolnilni davek preko 100 Din do 500 Din,
po 3%, če znaša dopolnilni davek preko 500 Din do 1.000 Din,
po 2%, če znaša dopolnilni davek preko 1.000 Din do 2.000 Din,
po 1%, če znaša dopolnilni davek preko 2.000 Din do 3.000 Din,
po 0,5%, če znaša dopolnilni davek preko 3.000 Din do 5.000 Din.

Ker je ugodnost znižanja dopolnilnega davka vezana na pravočasno prijavo, je strogo paziti na to, da se rok, ki poteče z mesecem januarjem, ne zakasni.

Praktični nasveti.

Fr. Goričan.

1. Biku, posebno staremu, dati verigo okoli vratu, je težko, pogosto nevarno. Verigo razdelimo na dva dela. (Glej sliko 41.) Za bika naj bo veriga široka, da se ne zaje v živo meso (glej 1a). Tudi za drugo živino so dvodelne verige praktične. Vse knebeljne na živinski verigi naj naredi kovač po sliki 1. in 2. Taki se ne odprejo in se lahko nadomestijo brez pomoči kovača.

Za bika je potrebna tudi uzda in drog. V trgovini kupljene uzde so zanič. So za žrebce in je železo preslabo in krhko. Za bika napravi železo kovač z dvema ali tremi obročki.

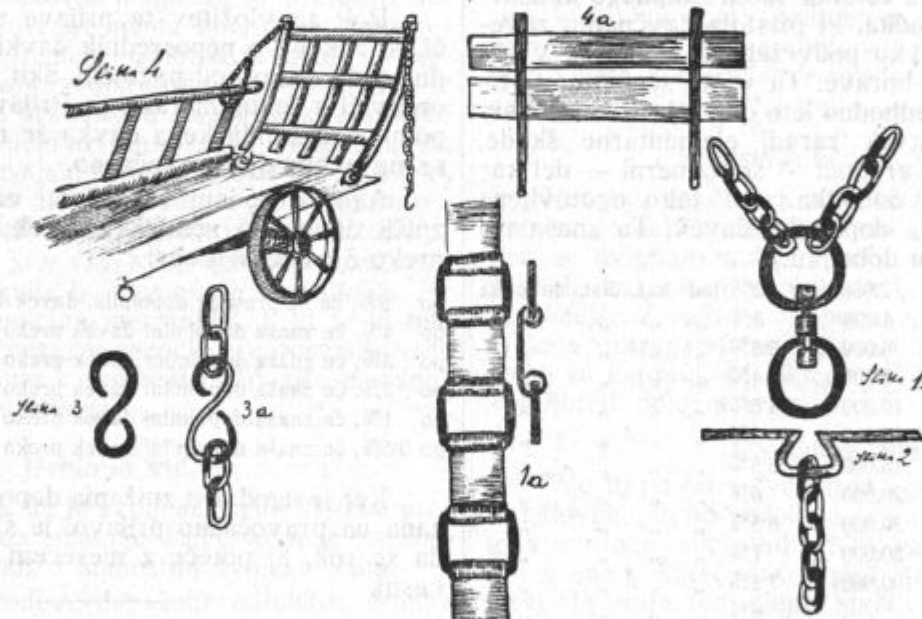
Na koncu palice za uzdo se pritrdi knebelj. Karabinerji, kakršne dobimo v trgovini, so preslabi, predragi, netrpežni in nezanesljivi.

2. S S-železom popravimo hitro vsako strgano verigo, da ni treba takoj h kovaču. Sliki 3. in 3 a. V zalogi imejmo vedno nekaj S-kosov drobnih in debelejših, pripravnih za vsakovrstne verige.

3. Kjer se krmi 6—7 mesecev številna živina zeleno, pripravimo en manjši voz na lojtre, tako da lahko naložimo nanj trikrat več in se nič ne troši po poti. (Slika 4.)

4. Prerezan voz pride v poštev za voznike in tiste, kateri rabijo isti voz enkrat na kratko za deske, drugokrat na dolgo za tesan les. Prerežemo zvaro in dno voza. Na prerez zvore pritrdimo 2 kosa močne železne cevi, dolge okoli 50 cm, takšne, da gre ena cev natančno v drugo. Cevi se prevrtajo, da vtaknemo skozi luknje en debel žebelj, kadar je voz na kratko. Če odstranimo žebelj, gre voz narazen na poljubno dolžino. To napravi lahko en sam človek. Na star način je zamudno in je treba več ljudi, da se dobi težki voz narazen in zopet skupaj.

5. V živinskem hlevu naj ne bodo jasli pri steni, ampak tako, da se lahko od spredaj polaga. Hlev uredimo tako, da ni treba nositi v koših krme in stelje, ampak da namečemo v hlev z vilami skozi pripravne odprtine.

Slika 41.

6. Konjske jasli pri steni so krive, da se potrafi toliko krme. Konj premetava krmo z gobcem po jaslih semintja. Ker krma ne more pasti skozi steno, pade pod noge. Če je hodnik pred jasli, pada krma tja in se je nič ne pogubi. Vsak otrok ali konja nevajen človek jim lahko da vodo in krmo. Takšne jasli osnažimo z lahkoto.

7. Pred 35 leti sem kupil stroj za rezanico. Domač rezni stol sem nekemu podaril v prvem navdušenju za napredno gospodarstvo. Lani sem dal napraviti nov tak stol. Rabim ga za rezanje sveže stelje, smrekovine, jelševja, slame-koruznice za vrez, kar je predolgo za nastelj. Pravijo čez 7 let vse prav pride. V tem primeru bi mi prišlo prav čez 5×7 let.

8. S 15. septembrom ali 6. oktobrom začnimo vse svinje krmiti dvakrat na dan. Ni pravilno, da pitane svinje ponekod krmijo celo 5 do 7 krat na dan, in tako jih trajno vznemirjajo. Pri tem še naše ženske ponepotrebno več trpijo. Za pitane svinje je potreben razen dobre krme tudi miren počitek. Prasič se ne zredi od tega, kar požre, ampak od tega, kar prebavi.

Ker nam krompir gnije zaradi poplave, pitamo hitro. Krmimo ob 8. in 16. uri.

Zakol 31./X., prasič, rojen 28./I. 1933., tehta obaran 130 kg, mesa 55 kg, masti 57 kg = 112 kg, odpadlo 18 kg = 14%.

Zakol 11./XI., prasič rojen 21./I. 1933, tehta obaran 122 kg, mesa 60 kg, masti 50 kg = 110 kg, odpadlo 12 kg = 10%.

Boljše zrediti 2 prasiča po 100 kg, kakor enega za 200 kg.

Poljedelstvo in travništvo.

Kisanje krme in kmetski silos.

Ing. V. Sadar.

Kisanje krme v naših krajih ni nova stvar. Marsikdo je že o tem slišal in marsikateri kmetovalec je že to poskušal. Če je količkaj pametno postopal,

je živina kislo krmo prav slastno jedla. V novejšem času se pokret kisanja krme vedno bolj širi. Evropa je počela posnemati Ameriko. Vse napredne države so v tem pogledu poslednja leta storile ogromne napredke, pa naj se ozremo kamorkoli: bodisi proti severu k našim gospodarjem ali pa proti jugu, kjer je država prevzela zidavo silosov in pospeševanje kisanja krme v svoj gospodarski program. Silosi rastejo kakor gobe iz tal. In pri nas? Bratje na jugu nas prehitevajo, v Savski banovini se naglo širi ta pokret, v zadnjih treh letih so jih sezidali mali kmetovalci nad 300. Pohitimo, da zamujeno nadoknadimo, da ne zaostanemo tudi v tem pogledu!

Pa bo kdo vprašal, ali se pri nas to izplača? Ali ima pomen kisati krmo in zidati silose tudi pri nas?

Hudo prizadetemu kmetijstvu se zamore pomagati samo z dobrimi gospodarskimi in zadržnimi organizacijami.

Da, tudi pri nas! Mnogo krajev imamo, kjer zaradi pogoste suše travniki ne dajejo dovolj sena za prehrano živine, kjer pa koruza, sončnica in druge krmilne rastline prav izbornu uspevajo. Prvenstveno spadajo silosi v te kraje. Toda tudi tamkaj, kjer so dani vsi pogoji za odlične travnike, bodo silosi na mestu za ohranjanje premnogih sadežev (krompir, korenje) in odpadkov, ki jih sedaj bodisi sušimo (listje repe, pese, krompirjevca itd.), bodisi zavržemo. Sicer pa silos vpliva na gospodarsko ureditev izkoriščanja polja: morda bodo sedanje kulture krmilnih rastlin (korenje, repa, pesa) zamenjale cenejše in prav tako odlične kulture (koruza za kisanje, soja, grašica itd.).

Brez strahu lahko trdimo, da so silosi povsod v banovini na mestu, da pa spadajo prvenstveno v naše ravnine na jugu in vzhodu banovine. Tamkaj moremo z vsemi sredstvi podpreti to akcijo, tamkaj tudi kaže pokret prve praktične sadove. Kralj. banska uprava podpira pokret kisanja krme in zidave silosov s poukom in s sredstvi. Na vsak m³ silosa prispeva 50 Din. v denarju, ko je silos postavljen in pregledan. Vse podrobnosti poizve kmetovalec pri pristojnem kmet. referentu. Če pomislimo, da bo stal 1 m³ silosa 110 do 145 Din, znaša prispevek skoraj polovico vseh stroškov.

V kratkih besedah naj povem, kako bo kisal krmo naš kmetovalec in kakšne silose bo gradil. **Ali bi kisal toplo ali mlačno? Le mlačno!** Kaj se to pravi? Ne bo krme, ki jo je zrezal in nametal v silos, puščal, da se segreje na 50° C, kakor se je nekoč priporočalo, temveč le največ do 30° C. Še pred leti sem priporočal le toplo kisanje, toda kmetijska veda napreduje in najnovejši poskusi so pokazali, da mlačno kisanje bolj odgovarja in da je za kmetovalca enostavnejše in manj nevarno. Reklo se je pred leti, da se bakterije mlečne kisline razvijajo le v toploti od 40 do 55° C. Točnejše preiskave so pa dognale, da sodeluje pri tvorbi mlečne kisline v kisli krmi troje vrst mlečnih bakterij, ki se razvijajo pri različnih toplotah od 8° C navzgor, pa do 55° C. Najnevarnejše so glivice, ki povzročajo masleno vrenje, ki krmo popolnoma pokvari. Te se razvijajo pri 35 do 37° C. Kisajmo torej pod to toploto, bodisi nad njo, praktičneje je pa kisati pod 35° C. Zato ostanimo pri mlačnem kisanju!

Praktično mlačno kisanje izvedemo na ta način, da režemo sveže zeleno krmo, neovenelo in jo takoj vsipljemo v silos in takoj dobro potlačimo. Silos lahko polnimo brez prestanka čisto do vrha. To so prednosti, ki govorijo le za mlačno kisanje. Važno je tudi drugo vprašanje. Katere rastline bomo kisali? V prvi vrsti koruza, ki pa mora biti v vrste posajena in tako oskrbovana kakor koruza za zrno. V mnogih krajih bo prišla v poštev tudi sončnica. Sončnico drugod prav hvalijo, ker daje večji pridelek in ker hitreje zori. Koruza za silos bomo sejali na strn inkarnatke, grašice in slično ali na ječmenišče. Na pšenišče in ržišče bomo pa sejali sončnico. Sončnico za silos moramo povsod preizkusiti. Lastnih izkušenj z njo še nimamo, toda prihodnje leto jih moramo povsod dobiti, kjerkoli imamo silose.

Za kisanje pa prihajajo v poštev tudi še druge krmilne rastline: grašica, soja, razne detelje, trava,

otavič, razno listje in cima, pa tudi krompir, korenje itd.

Preostaja nam le še vprašanje, kakšen bodi naš kmetijski silos? V krajih z visoko talno vodo, kjer silos ne sme globoko v zemljo (kvečjemu 1 m), n. pr. Mursko polje, naj kmetovalci gradijo nadzemne, do 6 m visoke stolpe, s premerom 1.6 m. Da bo zidava ceneje izpadla, naj sreski kmetijski odbori nabavijo opaž iz debele pločevine ali vsaj iz lesa. Opaž naj gre od hiše do hiše, od vasi do vasi. Povsod drugod so pa na mestu pravokotne betonske jame, razdeljene v manjše oddelke (komore), spuščene dva metra v zemljo in dvignjene 1 m nad zemljo. Najprikladnejše razsežnosti komor za naše kmetovalce bodo: globina 3 m, širina 1.5, dolžina 1.5 do 2.5 m. Jame (komore) ne dobijo nobenih vratec ali oken, zaprli jih pa bodo od zgoraj z lesenim pokrovom, na katerega natlačijo do 40 cm na debelo ilovice.

Kako izračunimo potrebno prostornino silosa, kam in kako ga zidamo, in še mnogo potrebnih podrobnosti, o tem bom predaval dvakrat v radiu in najbrže bo prišla v tisk tudi brošura z vsemi načrti in točnimi podatki.

Brananje ozimine.

France Magajna.

Članek „Najvažnejše pri setvi ozimine“, ki je bil objavljen v 16. številki „Kmetovalca“, me je zanimal bolj nego marsikateri drugi. Dejstvo namreč je, da bi svoje, sicer tako pičle pridelke žit, čudovito dvignili, če bi upoštevali take nauke.

Z našim trdovratnim očancem je zmeraj velik križ. Potrpežljivo poslušaj nove nauke, tudi pokima včasih, končno pa stori tako, kakor je storil lani in predlanskim; kakor ga je pač učil njegov pokojni oče. Ne omalovažujem naukov pokojnih ali še živih očetov. Učili so nas poštenja in marljivosti, skromnosti in lepčnosti in še marsikaj drugega, kar je dobre in veru, vendar menim, da bi ne žalili njihovega spomina, če bi tu pa tam zapustili razvoženo pot in ubrali novo, ki se utegne izkazati krajša.

Pravijo, da je starega psa od sile težko naučiti novih umetnosti. Naj velja to za psa, ne sme pa veljati za nas, ki smo vendar ljudje s človeško pametjo, ki znamo ločiti med dobrim in slabim, med koristnim in škodljivim. Le malo luči nam je treba, pa gre.

Vzrok nezaupanju do novih naukov, je čestokrat ta, ker jih nismo dobili od kmeta, marveč od gospoda, ki nosi bel „krogeljc“. Pa bi ne smeli biti tako ozkosrčni. Pomniti bi morali, da so kmetijski strokovnjaki sami kmetje, dasi ne vihtijo motik. Njihova dolžnost je izvedeti, kako kmetujejo ljudje tam, kjer dosega večje pridelke, in povedati to potem nam. Vsak nauk, ki nam ga pove učitelj kmetijstva, je vzet iz resnične, stokrat preizkušene prakse. Iz tega razloga tudi vselej drži.

Naj navedem zanimiv primer iz svojega kmetovanja. Tako lepo potrjuje vrednost nekaterih naukov, ki sem jih slišal že davno, dasi jih nisem upošteval.

V jeseni l. 1928. smo dobili v našo vas prvo žitno sejalko. Nismo je bili posebno veseli. Splošno naše mnenje je bilo, da je ta stroj odveč. Zato sva bila le dva, ki sva jo tisto jesen preizkusila. Pa tudi nama je povzročila hude skrbi. Preveč semen nama je

ostalo. „Saj ste ga več pripeljali domov, nego ste ga vzeli na njivo!“ To je bil glas. Prihranek je bil vsaj 50% in na njivah se je setev izkazala celo še pregosta. V poznejših letih je stroj zmagal popolnoma. Takrat smo bili skoraj vsi zaljubljeni v pšenico „plemenito rdečo“ (gentil rosso), ki jo je bil vzgojil italj. prof. Todaro. Poskušali pa smo že tudi z novo Strampellijevo sorto „ardito“. Sledila je znana huda zima in naredila konec našim poskusom z novimi sortami. Spomladi so nekateri prazne njive iznova preorali, nekateri pa smo sejali oves in spomladanski ječmen s strojem kar po nepreoranih pšeničnih lehah. Ječmen se mi je imenitno sponesel, ni se pa sponesel oves. Pokosili smo ga.

Pšenico „gentil roso“ sem sejal na deteljišče, ki je že bilo okuženo s pirnico, znanim hudim plevelom, ki s svojimi neštetiimi, belimi in ostrimi kljucami preprega zemljo in ugonablja vse druge rastline. „Gentil rosso“ je pozebla in na leho je bil posejan oves. Pirnica se je nemoteno bohotala dalje. Za faliraním ovsom, sem njivo preoral in sejal ajdo. Pirnici je to silno ugajalo. Naslednjo pomlad mi je kazalo, da sejem tja zopet žito — pomladanski ječmen. Pirnica je v tem času tako pokrila zemljo, da mi ni bilo mogoče sejati s strojem.

Ječmen je vzkalil dobro, bil je pa betežen in rumen. Nikakih nad ni vzbujal. Pirnica ga je dušila. Kaj naj storim, da mu pomagam? Imel sem slučajno nekaj amonijevega sulfata, ki mi je ostal, ko sem gnojil krompirju. Posul sem ga po ječmenu v obilici (2 kg na ar) in potem njivo prebranal s težko železno brano.

Kakor da bi se zgodil čudež! Ječmen se je razbohotil in bil potem najlepši na vsem našem polju. Dobil je dušika malce preveč in je mestoma polegel. Po žetvi sem njivo preoral, izbral pirnico (mučno in dolgo trajno je bilo to delo) ter napravil nasad zelja in pese. Oboje se je dobro sponeslo, kajti amonijev sulfat je še učinkoval.

Kaj je torej ječmenu koristilo? Amonijev sulfat brez dvoma, pa tudi brananje. Do tedaj ni v naši okolici nihče še branal žit. Pa kako naj bi, saj so nam bile železne brane tudi novost, ki se je komaj začela uveljavljati. Brane s trnjem za tako delo niso. Naslednjo pomlad sem branal brez dušičnatih gnojil. Le delno sem opravil ta posel. Pustil sem par leh nedotaknjenih, da vidim razliko. In bila je potem razlika tako vidna, da sem se brani s spoštljivostjo odkril. Od takrat dalje branam spomladi vsako žito. Dobro je, kjer je žito pregosto in še bolje, kjer je preredko.

Kako malenkosten je ta napredek, pa kolike koristi! Železna brana je najpreprostejši stroj za okopavanje žit. Ugonobi pač tu pa tam kako žitno rastlinico, brez primere več pa pokonča mladega plevela, ki komaj začenja kaliti. Prerahlja skorjo na površju, odpre zraku pot do korenin in omogoči s tem živahnejši razvoj koristnim glivicam, ki so v zemlji. Brananje, izvršeno o pravem času, koristi vsaj toliko kot bi koristil čilski soliter na neprebrani ozimini. Branati je treba, ko je njiva suha in ko se začne rast prebujati. Dvakrat se lahko to stori, če namreč orvo brananje pokvari kak naliiv. Branal sem njivo, ko je bila pšenica že 30 cm visoka in ko sem končal, bi se najrajše razjokal, tako je bila vi-

deti opustošena. Pa se je v desetih dneh dvignila in rastla, da je bilo veselje.

Sosedje na desno in levo so v začetku nepopisno obsojali tako ravnanje. V poznejših letih so utihnili in zadnjo pomlad so branali vsi.

Vem, da ni s tem povedano ničesar novega, saj nas kmet. strokovnjaki vedno uče: „Branajte ozimino spomladi!“ Ali smo jih doslej poslušali? Jaz jih nisem, Matevž iz Doline jih ni in Miha s Hriba tudi ne. Škoda zato je le naša.

Vse to velja za vse ostale kmetijske nauke. Vsi so koristni, a samo tedaj, če jih upoštevamo!

Razno.

Anketa o pospeševanju kulture lanu. Na poziv kralj. banske uprave, a na željo Zveze industrijcev, se je 9. oktobra t. l. razpravljalo v družbeni dvorani o pospeševanju kulture lanu, pod predsedstvom ing. Zidanška, načelnika kmet. oddelka kralj. banske uprave. Iz referata g. ing. Sadarja posnemamo, da je bila proizvodnja v Dravski banovini: v l. 1932. na 1110 ha zasejane površine 4010 q lanenega semena in 5479 q prediva, medtem ko se je v l. 1933. zasejalo le 990 ha s to rastlino. Največ lanu se seje v novomeškem srezu, nato v li-tijskem, krškem, šmarskem in ljubljanskem. Vkljub temu se je l. 1932. uvozilo za oljnato industrijo 522 vagonov lanenega semena, tako da uporablja naša industrija 85% tujega in le 15% domačega lanenega semena. Kralj. banska uprava je že l. 1932. želela povečati setev lanu ter nameravala razdeliti 5000 kg semena v te namene. Priglasilo pa se je zanimancev le za 2500 kg zimskega in 1600 kg spomladanskega lanu. Potrebno je omeniti, da odgovarjata podnebje in zemlja gnojenju lanu ter da je pred 50. leti lanarstvo cvetelo povsod v naših krajih. Letos je banska uprava razdelila le 800 kg semena, ter tudi sedaj zbira zanimance, ki bi hoteli prevzeti seme za setev. Prijavili pa so se samo za 215 kg. Zanimanje za to panogo je torej vedno slabše. Mnenja raznih zainteresiranih tvrdk o možnosti zopetnega večjega razširjanja lanarstva v Dravski banovini so bila različna. Ugotovi se, da bi domače oljarne potrebovale pridelek od 5—8000 ha površine. Toličke množine ni mogoče pridelati; bilo bi pa razmišljati, ali se ne bi gojenje lanu uvedlo v Donavski in Savski banovini v večjem obsegu. Najtežje pa je vprašanje cen za lanišče. Dočim so cene za seme še kolikortoliko ugodne, niso pa dovoljne za lanišče, čeprav so se lani izboljšale ter se je plačevalo lani že 6.50 Din, dočim l. 1931. le 3.50 Din. Po vsestranski debati je končno prišla anketa do sledečih zaključkov: 1. Pri kralj. banski upravi se osnuje komisija za pospeševanje gojitve lanu. V njej so zastopane oljarne, tvornice za predelavo lanišča in prediva, Zveza industrijcev in Zbornica za TOI. Komisijo sklicuje načelnik kmetijskega oddelka. 2. Kralj. banska uprava posreduje pri državnih veleposestvih, da prično gojiti lan. 3. Na banov. kmet., zavodih naj se izvedejo takoj primerjalni poskusi tehle vrst lanu: riškega, liškega, argentinskega, bombajskega in indijskega (jobra). Seme priskrbijo tvrdke, in sicer vsakega semena 150 kg, vsakemu zavodu 25 kg vsake vrste. 4. Kralj. banska uprava izda brošuro o gojitvi lanu s sodelovanjem g. Šinkovca. 5. G. Šinkovec naj pri nakupovanju prediva pobira prijave za seme, ki ga bodo kmetovalci sprejeli proti povrnitvi.

Hmeljarstvo.

Uravnovesenje produkcije.

J. D.

V zadnjem času se v glavnih državah, ki pride-lujejo hmelj, skuša preprečiti zopetno nadprodukcijo in s tem nizke cene hmelja na ta način, da se zako-

Stanje našega kmetijstva je žalostno in težko, le v združenju more kmet najti rešitev.

nito določi največjo dovoljeno površino hmeljskih nasadov, in sicer tako v celoti kot vsakemu posameznemu hmeljarju. Tozadevna odredba je že izšla v Nemčiji ter bo predvidoma v bodočem letu tudi na Češkoslovaškem in v Angliji.

Brezdvomno bi bilo za hmeljarje najbolje, ako bi dopustna površina hmeljskih nasadov bila prav povsod zakonito določena. Saj se kot neka brezkončna veriga vleče že ves čas, kar obstoja naše hmeljarstvo, širjenje hmeljskih nasadov v letih, ko ima hmelj dobro ceno, kar povzroči seveda nadprodukcijo in slabo ceno, na kar sledi vsled tega zopet krčenje nasadov, kar povzroči zopet pomanjkanje blaga in boljšo ceno, potem pa se nasadi takoj zopet širijo itd., vse zopet po istem vrstnem redu. Vključ ponovnim in često prav bridkim izkušnjam se hmeljarji in nehmeljarji prav nič ne naučijo ter vedno zopet zapadejo v starih greh: prekomerno širjenje hmeljskih nasadov v letih dobrih cen v in izven hmeljarskih okolišev, in pravtako prekomerno krčenje nasadov v letih slabih cen tudi v hmeljarskih okoliših samih. Pri tem pa seveda slabe cene povzročijo hmeljarji sami s povečanjem površine nasadov in pridelka, kakor tudi potem dobre s krčenjem nasadov in zmanjšanjem pridelkov. Ali se hmeljarji tega ne zavedajo? Se in še celo prav dobro, vendar pa jih vključ temu niti govornjena niti pisana beseda ne more odvrniti od tega. Pa zakaj? Samo zato, ker se ravna vsak sam zase, ker ni med njimi potrebne skupnosti, potrebnega sporazuma, da, svetovnega hmeljarskega sporazuma; kakor poedini hmeljar, pravtako namreč tudi poedini hmeljarski okoliš sam zase ne more uspešno rešiti vprašanja uravnovesenja produkcije. O potrebi svetovnega hmeljarskega sporazuma se je že mnogo govorilo in pisalo ter so celo v ta namen že bili sklicani hmeljarski zastopniki iz vseh okolišev k Društvu Narodov v Ženevi. Pa je bilo vse zaman. Do potrebnega sporazuma ni prišlo in je danes manj kot kdaj prej verjetno, da bi prišlo v doglednem času.

Ker s svetovnim sporazumom ni bilo nič, skušajo sedaj posamezne države vprašanje uravnovesenja produkcije hmelja urediti vsaka sama zase. Tako je Nemčija kot prva že lani izdala zakonsko odredbo, da se površina hmeljskih nasadov ne sme več povečati, da je za vsak nov nasad treba predhodnega dovoljenja pristojne oblasti in da sme sicer nanovo saditi hmelj le tisti in le toliko, kdor in kolikor je opustil starih nasadov. Pa so se takoj oglasili glasovi proti, češ, da ima Nemčija še premalo hmeljskih nasadov in ne more kriti vse potrebe domačih pivovaren ter izvoza, da trenutna razdelitev površine nasadov med posameznimi hmeljarji ni pravilna itd. Vsi izgovori niso sicer nič pomagali, odredba je ostala v veljavi — toda vključ temu se je letos v Nemčiji površina hmeljskih nasadov povečala za celih 1.553 ha, to je skoraj za celo petino.

V bodočem letu nameravajo površino nasadov „regulirati“ na Češkoslovaškem, in sicer na podlagi stanja v l. 1933. Pa že ugovarjajo cele občine, češ, da površina sedaj ni pravilno razdeljena, ker so disciplinirani hmeljarji poslušali klic svojih organizacij in v letih slabih cen skrčili nasade, dočim nedisciplinirani tega niso storili itd. Zato je vprašanje, kdaj in kako bo zadeva rešena.

V Angliji zaenkrat šele razmišljajo o tem problemu, pa se pivovarska industrija že sedaj protivi.

Tudi pri nas se je že mnogo govorilo in pisalo o zakonitem uravnovesenju površine hmeljskih nasadov in se je zadnji čas pričelo to vprašanje zopet pogrevati. Ne glede na vse drugo, pa moramo pripomniti, da pri nas še niti splošne točne statistike površine hmeljskih nasadov nimamo, kaj šele urejene po posameznih hmeljarjih. Sicer pa počakajmo, kako se bo maksimiranje površine hmeljskih nasadov izvedlo in obneslo drugod. Pri nas se prav nič ne mudi, saj mi na mednarodnem tržišču niti od daleč nismo odločilnega pomena. Poleg tega pa tudi ne smemo pozabiti, da vprav tu naglica ni dobra in da je previdnost mati modrosti. Mnogo bolj kakor zakonito reguliranje površine hmeljskih nasadov, bi bilo namreč pri nas potrebno in koristno rajoniranje hmeljarstva na le res za pridelovanje prvovrstnega hmelja sposobne stare hmeljarske okoliše; to pa ne bi bilo le potrebno in koristno, temveč je v interesu našega hmeljarstva tudi od dne do dne bolj nujno.

Sadjarstvo in vrtnarstvo.

Škodljivci prezimujoče povrtnine.

Josip Štrekelj.

Da imamo tudi pozimi povrtnino za dom in prodaj, jo spravljamo v kleti, mrzle grede, zaprte lope ob južnih stenah, v zakope, pa tudi jo prisujemo na prostem v jarke. Najboljši so pokriti prostori, slabši pa nepokriti na prostem. Glavni namen uzimljenja je, da ohranimo povrtnino čim dalje lepo in zdravo, ker v poznih zimskih mesecih nam je ljubša, na trgu pa dražja.

Da ni povsod zadovoljivih uspehov, so razni vzroki:

1. Uzimovanje dorasle listnate povrtnine. Listnata povrtnina (kapusnice in endivija) se v doraštem stanju ne drži. Zato bomo spravljali za zimo še nedoraslo. V ta namen jo sejemo in presajamo kesneje, da ne utegne dorasti do zime. Izjemno ohranimo nekako do konca decembra dorasle trde zeljnate glave, ako jih s kratko odrezanim korenem spravimo na police v prezimovalnem prostoru. Druga, nedorasla, ki jo prisujemo v pesek ali v zemljo, se tekom zime izpopolni in traja do pomladi.

2. Prezgodnje uzimovanje, dokler ni še slane in nekoliko mraza, je napačno, ker z mrazom polagoma zaključni rastlina rasti, da postane odpornejša.

3. Mokrota ob spravljanju. Vsled dežja ali rose mokra povrtnina nima trajnosti pozimi. Ako ni suhega vremena ob spravljanju, jo znesemo v primeren prostor pod streho, da se osuši in nekoliko ovne in šele potem jo vložimo v prezimovališče.

4. Napačno vlaganje. Pregosto vlaganje povzroča gnilobo. Pri kapusnicah naj se ne dotika glava glave. Kapusnice prisujemo do glave, ostale pa do koreninskega vratu.

5. Prevelika toplota ali mraz. Kakor je škodljiva previsoka toplota, prav tako poškoduje rastline tudi mraz. Najprimernejša toplota je C + 2 do 5°, katero uravnavamo na prostem v mrzlih gredah in lopah ob hudi zimi z listno, slamnato ali z gnojno odejo

in z deskami, ob foplejših dneh z zračenjem. Zračenje tudi ovira gnulobo in utrjuje rastline.

6. Padavine. Preobilica vode, ki v obliki dežja ali pa, ki po površju vhaaja v prezimovališče, uniči povrtnino. V hišnih in kletnih prostorih tega ni, na prostem pa moramo napraviti primerno streho s šipami ali s strešno lepenko, ob straneh pa jarek za odvajanje vode. Zakopec na prostem, v katere spravljamo korenstvo, naredimo na zemlji in ne v zemlji. To zložimo namreč v kupe na površju zemljišča in pokrijemo z zemljo, ležečo ob straneh, da ne more voda do njega.

7. Nezračni zakopi korenstvá. Vsled dihanja zakopanega korenstvá se razvijata toplota in vlaga. Obe sta škodljivi. Za vhaajanje teh položimo pod kup in vrhu kupa trioglat tulec iz remelnov, ob katerih so primerno velike špranje in ju položimo v vodoravni legi, da padavine ne morejo v kup. Premer tulcev bodi okoli 20 cm. Ob hudem mrazu zamašimo odprtine na koncih tulcev.

8. Gnuloba je vzrok nagle premembe toplote, vode ali pa premalega zračenja. Čim to zapazimo na posameznih rastlinah, jih moramo odstraniti, da se ne okužijo še zdrave. Pri deloma nagnitih odstranimo samo bolno listje.

9. Miši in polži. Ako obiskujejo zelenjad miši, ne preganjamo jih s strupom, temveč z mačko ali s pastmi. Polže pa uničimo, ako potresemo po zelenjadi prav živega apna.

Vlaganje povrtnine na prostem v brazde, brez strehe in odeje je najslabše. Tako nezavarovano vložena povrtnina se v kratkem pretvori v gnoj.

Vinarstvo in kletarstvo.

O gnojenju vinogradov.

Ing. J. Teržan.

Letošnja slaba trgateg, ki ne dosega niti polovice lanske, tudi v kakovostnem oziru ne obeta mnogo. Pri oceni vinogradniškega vprašanja moramo upoštevati, da so se zaloge starega vina znatno skrčile in da je v tem pogledu vinska kriza, kot pojav nadprodukcije, pri kraju. Obstoja še vinska kriza v pogledu slabih cen. Pa tudi cene vinu se dvigajo.

Z ozirom na takšno stanje vinogradniškega vprašanja, opazamo zopet živahnost v vrstah vinogradnikov. Letošnja trgateg jim sicer ne obeta izboljšanja gmotnega položaja, toda oživlja upanje, da prihajajo za vinogradnika boljši časi. Vinogradnik si bo pomagal z obilno in kakovostno trgatvijo v prihodnjem letu. Ker je upanje, da se bodo vinske cene popravile, je dolžnost vinogradnikov, da svoje vinograde pravilno oskrbujejo, t. j. okopavajo, pognojijo, poškopijo itd.

Ker smo v zadnjih letih od vseh vinogradniških opravil, gnojenje najbolj zanemarjali, hočemo v naslednjem nakratko navesti nekaj o gnojenju vinograda.

Vinska trta ima globoko v zemlji razvite korenine in požene najglavnejše korenine v globčini 30—70 cm. Iz teh plasti zemlje črpa svojo hrano. To nam pove, da moramo gnojiti vinski trti **globoko** kot drugim gospodarskim rastlinam, in da je **čas gnojenja** vinograda zgodnejši.

Nad 20 letni gnojilni poskusi so dokazali, da dosežemo najboljši uspeh z gnojenjem vinogradov v pozni jeseni, ozir. pozimi. **Jesensko gnojenje jamči dober uspeh**, spomladansko pa samo v izrednih, mokrih letih.

Pri gnojenju moramo upoštevati tudi kakovost tal in lego. V naših in severnejših krajih potrebuje trta za pridelek 1 hl vina 3—4 krat več hranilnih snovi, kot v južnih, toplih krajih. Na suhih, kamenitih in peščenih tleh 2—3 krat več, kot na svežih, težjih in vlažnih tleh. Ako želimo torej pridelati več in dobrega vina, moramo naše vinograde tem okoliščinam odgovarjajoče gnojiti.

Slika 42.

Slika 43.

Z mnogoletnim znanstvenim raziskovanjem je točno ugotovljeno, da je potrebno za eno vinsko trto, to je za 1 m² površine za pridelek od 3 kg grozdja, kar da 2 l vina:

- 8—10 g kalija,
- 8 „ dušika,
- 3 „ fosforne kisline,
- 5 „ apna,
- 2 „ magnezije.

S hlevskim gnojem ne moremo dati trti dovolj hranilnih snovi. Ker pa je za kakovostno pridelovanje potreben, **gnojimo ž njim redno vsako 4. leto**, vmes pa moramo gnojiti tudi z umetnimi gnojili.

Brez „Kmetovalca“ napreden kmet ne more dandanes izhajati.

Ako preračunimo potrebno hrano za 1000 trt v obliki posameznih umetnih gnojil, potrebujemo:

25 kg 40% kalijeve soli	= 10 kg kalija,
50 „ 16% apnenega dušika	= 8 „ dušika,
40 „ 16% superfosfata	= 6.4 „ fosforne kisline.

Vzeti moramo superfosfata več, ker ga korenine lahko izrabijo samo do 60%.

V normalnih vinogradniških tleh dodamo dovolj apna z apnenim dušikom, ki vsebuje 70% apna. Magnezije je običajno dovolj v tleh.

Iz zgoraj navedene količine potrebnih gnojil, lahko izračunimo potrebno gnojilo za poljubno površino, ozir. število trsov. Ker je vinska trta običajno zasajena približno v oddaljenosti 1 m, pride na 1 ha = 10.000 m² ravno toliko trsov. Iz tega sledi, da potrebujemo za 1 ha vinograda 10 krat več gnojila kot za 1000 trsov, za 1 oral samo 6 krat več kot za 1000 trt, ali nekaj več kot polovico gnojila, potrebnega za 1 ha.

Stroški gnojenja na tej podlagi so sledeči:

25 kg 40% kalijeve soli	à 170 Din = 42.50 Din,
50 „ 16% apnenega dušika	„ 180 „ = 90.— „
40 „ 16% superfosfata	„ 98 „ = 39.20 „

171.70 Din.

Tvornica za dušik v Rušah izdeluje sedaj novo mešano gnojilo, Nitrofoskal - I, ki vsebuje 8% dušika, 6% fosforne kisline, 8% kalija in 35% apna. Razmerje hranilnih snovi v tem gnojilu je isto, kakor ga zahteva vinska trta. Nitrofoskal je za vinograde in sadonosnike zelo dobro gnojilo in da vidne uspehe, z ozirom na veliko vsebino dušika, ki je v njem. To gnojilo stane v Dravski banovini 170 Din za 100 kg. Ako uporabljamo mešano gnojilo nitrofoskal, si prihranimo mnogo dela za trošenje posameznih gnojil, oziroma delo pravičnega mešanja.

Ta mešanica je za vinograde zelo prikladna, predvsem takrat, ako ž njo že v jeseni gnojimo. Gnojilo moramo raztrositi enakomerno med vrste in nato izvršiti kop. Ako pa smo že izvršili jesensko kop, raztrosimo gnojilo po vrhu. Jesenska, zimska in snomladanska vlaga izpere gnojila v one plasti zemlje, kjer je največ korenin-črnalk rudniških hranilnih snovi. In tako dobi vinska trta potrebno hrano ravno v času, ko jo najbolj potrebuje, to je v času bujnega razvoja v mesecu maju in juniju.

Da ima vinska trta ravno v tem času dovoljno hrane, je važno ne samo za trgatve istega leta, temveč tudi za prihodnjo letino. Vinska trta namreč gradi svoje popke in nastavek že eno leto naprej. Če ima trta premalo hrane, potem izgradi samo istoletni plod, ne more pa izgraditi dovolj močan zarod za prihodnje leto.

Izdatki za pravilno gnojenje se pri vinskih cenah 5 Din za 1 liter že dobro izplačajo. Za 1000 trsov je potrebno 100 kg Nitrofoskala-I, kar pomeni izdatek 170 Din ali 34 l vina. Ako računimo, da dobimo od 1000 negnojnih trsov, samo 200—300 l vina, od gnojnih 1000 trsov pa 400—500 litrov, se izplača gnojenje 4—6 kratno.

Večina lastnikov ne gnoji svojih vinogradov v taki izmeri. 500—600 kg mešanega gnojila na 1 ha površine je primerna množina za vinograde, ki niso v najboljšem stanju.

Vinska letina 1933. in izgledi za bodočnost.

V desetletnem povprečju beleži statistika samo tri dobe vinske letine. Ker smo imeli v letih 1930., 1931. in 1932. po količini in kakovosti precej dobre vinske letine, nismo mogli pričakovati, da bi nas zadovoljila tudi letošnja. Tako je tudi bilo ne samo v naši ožji domovini, temveč po vsem svetu. Vinske zaloge, ki v začetku leta niso bile majhne, so se naglo krčile, k čemur je mnogo pripomogla trošarinska novela z dne 20. aprila 1932. Vinogradniki so, ker so bili v stiski, po nizkih cenah razprodali svoje vino, narod pa je poceni užival dar božji. Tako smo z malimi vinskimi zalogami dočakali letošnjo skromno trgatve, ki nas količinsko in kakovostno ni zadovoljila. Pozna pomlad, deževno poletje in vlažna jesen, vse to je na vinsko trto, ki potrebuje za svoj popoln razvoj toplo in bolj suho vreme, skrajno neugodno vplivalo. Celo v cvetu najodpornejše trsne vrste so odpovedale in se vsipale, kar je ostalo, pa so povečini uničili toča, peronospora in oidij. Marsikateri vinogradnik se je podračunal, ko je štedil pri škropljenju, žveplanju in obdelovanju, oziraje se na izkušnje prejšnjih sušnih let. Mnogo je kriva tudi denarna stiska, ki smo jo vinogradniki še bolj občutili kakor drugi sloji, da cela vrsta vinogradov ni bila v redu obdelana. Napram vremenskim neprikljam smo brez moči. Obogateli pa smo na izkušnji, da pri galici, žveplu, gnojenju in malomarnem obdelovanju vinogradov nič ne prištedimo. Novodobno vinogradništvo ne prenese ekstenzivnega gospodarstva izplača se nam le, če ga negujemo kar najintenzivneje. Pridelali smo za 50—75% manj vina nego lani. Cene vinu so se popravile za 100%, vendar z ozirom na malo količino pridelka, niso kriti pridelovalni stroški. Naša bilanca glede letošnje vinske letine je torej v splošnem pasivna.

V Jugoslaviji pridelamo na 200.000 ha vinogradov do 4.000.000 hl vina. Letošnji pridelek znaša komaj polovico tega ali pa še manj. Za domačo potrošnjo potrebujemo do 3.000.000 hl vina. Če vzamemo, da so ob času trgatve znašale zaloge na starem vinu 500.000 hl — kar pa najbrže ne bo držalo, ker ga ni bilo toliko — sledi iz tega, da bomo imeli prihodnje leto za lastno potrošnjo 500.000 hl vina premalo. Je res, da potrošnja vsled splošne gospodarske stiske stalno pada, toda z ozirom na navedena dejstva, bomo naše vinske kleti do prihodnje trgatve popolnoma izpraznili. Skoraj ves letošnji mali pridelek je že v drugih rokah. Doživeli bomo, da drugo leto poleti niti v vinorodnih krajih vina ne bo. Že danes je položaj tak, da je vino v rokah vinskih trgovcev in le redkih vinogradnikov poleg posameznih, dobro situiranih gostilničarjev. Nastopil je ugoden čas za vinske trgovce, ki si bodo to leto znatno opomogli na račun vseh neorijentiranih in neorganiziranih vinogradnikov, ki so lani in letos, nekateri sicer v sili, svoja vina odprodali po skrajno nizkih cenah. Naših nasvetov niso poslušali. Po toči zvoniti pač ne pomaga. Drži pa neizpodbitno dejstvo, da bo vino za daljšo dobo obdržalo boljše ceno, in to naj nam bo v spodbudo, da se zopet lotimo kar najmarljivejšega obdelovanja naših vinogradov, sebi in splošnosti v korist.

V združenih državah Severne Amerike je suhi režim prenehal. Potrošnja alkoholnih pijač je po 10 letih prohibicije oblastno dovoljena. Nekatere evropske države že izvažajo alkoholne pijače v USA. Naša želja je, da tudi naša, predvsem pa dalmatinska vina najdejo pot v širni svet. Na noge torej za druge in vinska trgovina!

Trošarina na vino in žganje.

Stefan Sušec.

V zadnjem času se prav mnogo razpravlja v drugih gostilničarjev kakortudi na zborovanjih vinogradnikov o sedanjem načinu pobiranja trošarine na vino in žganje. Tudi v časopisju se mnogi oglašajo, ki govore za ohranitev sedanjega sistema, odnosno proti njemu. Kmetijski, osobito vinogradniški krogi so enoglasno mišljenja, da je pridržati sedanji način pobiranja trošarine na vino in žganje, da ga je pa opustiti matematične okostenelosti ter ga prilagoditi menjajočim se gospodarskim in prometnim razmeram gostilničarjev. Temu nasproti pa zahtevajo gostilničarski krogi popolno izpremembo današnjega sistema in se potegujejo za uvedbo pobiranja trošarine na način, kakor smo ga imeli do 20. aprila 1932.

Stališče, ki ga pri tem zavzema kmetijstvo, osobito vinogradništvo, je utemeljeno v izkustvih, dobljenih v razvoju trošarine na vino in žganje. Ta izkustva so l. 1932. dovedla zakonodajo, da je uvedla kot nadomestilo za državno in banovinsko trošarino trošarinsko nadomestilo v obliki povprečnine, ki se določa z mnogokratnikom trošarinske takse. S tem je bila odpravljena prometna kontrola o vinu in kontrola o kotlih za žganjekuho, ki sta tekom let ustvarile pri kmetijstvu, posebno pri nas v Sloveniji, nešteto gorja. Ali naj se zopet vrnejo oni časi, ko so morali organi finančne kontrole hoditi do kleti do kleti, popisavati in premerjati vsebine vinskih sodov ter pečatiti kotle za žganjekuho, časi, ko so morali vinogradniki kot prodajalci vina ure in ure hoditi po kontrolne liste k oddelkom finančne kontrole, časi, ki so ustvarjali povode, da je prišlo do oboroženih spopadov med službo vršečimi organi finančne kontrole in ljudstvom?! Teh časov nas obvarujte gospodje narodni poslanci in senatorji! Premnogo gorja je naše kmetско-vinogradniško ljudstvo pretrpelo, da bi moglo zopet prevzeti na svoja ramena breme, ki ga je tako težko moralo nositi do l. 1932.!

Razen teh okolnosti je treba pri reševanju vprašanja o načinu pobiranja trošarine na vino in žganje imeti pred očmi tudi upravne stroške. Državna uprava je potrošila za pobiranje trošarine in kontrolo nesorazmerno visoke vsote, ki so skoraj izrabili ves dohodek iz teh trošarinskih predmetov. Finančna kontrola, ki je opravljala te posle, se je po uvedbi trošarinskega pavšala prav izdatno razbremenila.

Vse te okolnosti pač jasno govore, da je treba sedanji način pobiranja trošarinskega pavšala pridržati, a ga le reformirati v toliko, da se pravično — prometu odgovarjajoče — porazdeli na posamezne trošarinske obveznike.

Razglas.

a) Članarina Vinarskega društva za leto 1934.
Vinarske podružnice vabimo, da poberejo v decembru članarino za l. 1934., ki znaša 10 Din do 3 oralov vinograda, za vsak nadaljnji oral pa za 5 Din več, tako da plača posestnik 5 oralov vinograda 20 Din.

Naročnina za skupno glasilo „Kmetovalec“ znaša 25 Din letno. Kdor od članov Vinarskega društva hoče dobivati „Kmetovalca“, plača torej poleg članarine za Vinarsko društvo še naročnino za „Kmetovalca“, to je 35 Din in po 5 Din za vsak oral vinograda nad tri orale.

Članarino in naročnino naj vinarske podružnice v celoti čim preje določijo Vinarskemu društvu za Dravsko banovino v Mariboru.

Neposredni člani Vinarskega društva, to so člani iz krajev, kjer ni vinskih podružnic, nakažejo članarino in naročnino v navedeni višini naravnost Vinarskemu društvu v Mariboru (poštno-čekovni račun št. 10.786).

b) Članarina trsničarskega odseka za leto 1934.

Člani trsničarskega odseka plačajo poleg članarine za Vinarsko društvo še posebej odsekovo članarino, ki znaša 25 Din letno. Odsekovo imovino upravlja trsničarski odsek sam. Članarino za odsek je vpslati na naslov odsekovega tajnika in blagajnika: g. Franc Brumen, trsničar v Krapju pri Ljutomeru.

Vinarsko društvo za Dravsko banovino
v Maribru.

Razno.

Zatiranje šmarnice.

Kralj. banska uprava Dravske banovine razglasa: Gospodarski interes banovine, ohranitev dobrega glasu naših vin in zdravje naroda zahtevajo, da se škodljiva šmarnica in druge samorodnice čim prej iztrebijo. Najuspešnejši način pobiranja šmarnice je zeleno precepljenje in krčenje; zeleno precepljenje se priporoča v mlajših, krčenje pa v starejših šmarničnih nasadih. Kralj. banska uprava bo v okvirju proračunskih možnosti podpirala zatiranje šmarnice na sledeče načine:

1. Dovoljevala bo za vsak uspešno precepljen trs šmarnice v izrazito vinorodnih legah po 2.20 Din nagrade; zaradi omejenih sredstev se bodo mogli upoštevati le manjši vinogradniki v slabih gmotnih razmerah. Pravilno opremljene prošnje za to nagrado je vložiti najpozneje do 20. septembra t. l. preko občinske uprave in sreskega načelstva. Prošnji je priložiti potrdilo občinske uprave o številu letos uspešno precepljenih trsov šmarnice (o čemer se je organ občinske uprave na licu mesta prepričal) in o tem, ali je položaj res izrazito vinoroden, kakor tudi o gmotnem stanju proslca. Precepljevanje šmarnice v slabših legah se odločno odsvetuje in se v takem primeru ne bo odobrila nobena nagrada.

2. Dovoljevala bo za vsaka dva letos izkrčena trsa šmarnice v izrazito vinorodnih legah po en cepljen trs plemenitih sort iz banovinskih trsnic, ki so v Pekrah (p. Limbuš), v Kapeh (p. Slatena Radenci), pri Sv. Uršuli (p. Dramlje), v Leskovcu (p. Krško), v Kostanjevici, v Draščih (p. Metlika), na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru ter na kmetijski šoli na Ormu (p. Novo mesto). Tudi ta prispevek se bo zaradi omejenih sredstev mogel dovoljevati samo res najpotrebnejšim manjšim vinogradnikom. Prošnjam je priložiti potrdilo občinske

Preden kaj trdiš, prepričaj se dobro.

ske uprave o številu letos izkrčenih trsov šmarnice, ki jih nameravajo vinogradniki zamenjati z žlahtno trto, dalje o tem ali je položaj res izrazito vinoroden, izjavo o gmotnem stanju, prošilca ter potrdilo od navedenih banovinskih trsnic, da je prošilec trte pri njih naročil. Podatke v prošnjah bodo kontrolirali sreska načelstva preko sreskih kmetijskih referentov. Prošnje je kolkovati s 5 Din. Reševale se bodo po vrstnem redu kakor bodo — pravilno opremljene — prihajale, dokler ne bodo proračunska sredstva izčrpana.

3. Le v izjemnih primerih se bodo mogle upoštevati tudi prošnje iz nevinorodnih položajev, kjer pa se bo dodeljevalo samo za res letos izkrčeno šmarnico ali izabelo, odgovarjajoče število sadnih drevesc, in sicer največ eno drevesce za 50 izkrčenih trsov šmarnice. Tudi te prošnje je opremiti s potrebnimi prilogami kakor pod 2. in priložiti potrdilo o tem, da je prošilec naročil sadna drevesca pri banovinski drevesnici.

Živnoreja in mlekarstvo.

Svinjska kuga premagana.

Žzdr. F. Kulterer.

Marsikaterega naših kmetovalcev so kužne bolezni svinj spravile v bedo in obup. Še potem, ko je nastalo verzel v svinjaku za silo zamašil in gospodarsko rano prebolel, se je plašil, rediti za naprej število prasičev, ki bi odgovarjalo njegovemu kmetškemu gospodarstvu. Zdi se mi, da v svinjereji ravno vsled tega številično nazadujemo.

Dočim svinjska rdečica zaradi njenega, tako uspešnega zatiranja s cepljenjem umnim gospodarjem že davno ne povzroča več nikakih skrbi, je bil strah pred svinjsko kugo, to strašno morilko naših prasičev, do danes povsem upravičen. Boj proti svinjski kugi je zaradi mnogoličnosti bolezni in nevidljivosti njenega povzročitelja, silno težaven. Čeprav najdemo v organih prasiča, ki je za svinj kugo poginil, ako je že dalj časa bolehal, gotove bolezenske klice, vendar te niso pravi povzročitelj bolezni, nego razvijajo svoje škodljivo delovanje šele potem, ko je strup prvotnega in pravega, a nevidljivega povzročitelja svinjske kuge živalski organizem oslabil.

Ker napada svinj kuga vse vrste prasičev, od sesajočih prascev pa do prav starih svinj in ker imamo poleg prvotnega kuživa posla tudi še z raznimi sekundarnimi infekti (kužne kali, ki glavnega povzročitelja spremljajo), je slika svinj kuge silno pestra. Pri prascih nastopa v obliki driske, slabe ješčnosti, hripavosti, grintavosti kože, kašlja, živčnih napadov, modrih uhljev, malih pegic na koži in slično. Stalni pojav pa je v začetku visoka telesna temperatura. Sploh je groznica pri vseh oblikah svinjske kuge prvi znak bolezni, a je običajno nekoliko nižja (40—41° C) nego pri rdečici. Pri rastočih prasičih, takozvanih tekačih in odraslih svinjah, opazimo poleg povečane telesne toplote često omamljivost v zadnjem delu telesa (bolniku se zadnje noge zapletajo). Blato je v začetku trdo, pozneje pa, če traja bolezen preko 8 dni, driskavo in smrdljivo. Medtem, ko pri svinjski rdečici ješčnost navadno popolnoma in na mah prestane, je apetit pri svinjski kugi sicer zmanjšan, odnosno je ješčnost danes slabša, jutri boljša, vendar pa le redkokdaj popolnoma ustavljena. Ravno s tega razloga se naš

kmet v prvem obolenju ne zaveda dovolj nevarnosti in odlašaja s prijavo bolezni ali pa se upira po strokovnjaku nasvetovanemu zakolu svinjčeta. Nadaljnja znamenja svinjske kuge so, če se bolezen zavleče, krmežljivost oči in temnordeče pikice ali pege na koži, zlasti uhljev, spodnjega dela trebuha in na notranji strani nog ter pogosto tudi kašelj.

Potek bolezni je odvisen od jakosti kuživa, ki mu pravimo virus, od naravne odpornosti napadnega organizma, od nastalih komplikacijah — ne redko je svinjska kuga celo združena z rdečico ter končno o načinu okužbe. Povprečno traja bolezen teden dni, včasih samo 1 dan ali še manj, včasih pa več tednov in izjemno tudi 1—2 meseca. Najjačje kuživo (virus) se nahaja v scalnici bolnega in v svežem mesu v sili zaklanega prasiča. Nedavno sem v konjiškem srezu imel prilike dovolj, to dejstvo ponovno potrditi. Če bi kmetovalci to uvaževali, bi bilo za polovico manj obolenj. Zato nikdar ne „osrečujte“ svojih sorodnikov ali sosedov s svežim, okuženim mesom. Človeku sicer takšno meso ne bo škodovalo, ali le v redkih primerih, toda mnogo je načinov, da dobijo prasiči s pomijami ali krvavo vodo ali kako drugače toliko pogubno kuživo vase. Gnojnica iz okuženih svinjakov je silno nevarno vrelo bolezi. Pogosto sem videl in grajal, da se kužna gnojnica odtaka preko dvorišča, sadonosnika, tekališča ali celo preko ceste, pa tudi v bližnjo tekočo vodo, ni čuda potem, da se bolezen prenese na podplatih, po psih, mačkah, perutnini i. t. d. v druga, včasih prav oddaljena dvorišča in kraje. V naših planinskih krajih, kjer ni skupnih paš in pridejo prasiči poedinih dvorcev le težko med seboj v dotiko, je posredni prenos kuživa mnogo češči nego neposredni od svinje na svinjo. Ljudje kaj radi in seveda po krivici dolžijo veter, da je bolezen prinesel, namesto da bi uvaževali navedene načine posrednega prenosa. Če bi hoteli naši svinjerejci o tem razmišljati, bi sami našli načine, da se bolezi in škode obvarujejo. Če pa dobrohotni pouk nič ali le malo zaleže, se mora uveljaviti zakon in odredbe državne oblasti, ki pa služijo edinofe splošnemu blagru.

Kakor so važni obrambni ukrepi, ravnotako moramo biti poučeni o modernem načinu zatiranja svinjske kuge.

O veterinarsko-redarstvenih načinih zatiranja svinjske kuge ne bom razpravljaj, ker jih itak sreska načelstva sproti uveljavljajo. Potrebno pa se mi zdi poudariti, da zdravilnih sredstev proti svinjski kugi v obliki oljev, praškov, soli itd. ni. Nasprotno, takšna zdravila škodujejo vedno žepu posestnika pogosto pa tudi prasičem. Zato se ne ukvarjajte z brezkoristnim zdravljenjem in ne nasedajte brezvestnim agentom in oglasom, ki vam ponujajo takšne štupe in kapljice. Naši kmetje opažajo pri obolenih svinjah, da se jim je blato zapelo in jih mučijo brez potrebe in koristi z grenko soljo ali ricinovim oljem. Kvarno početje! Grenka sol draži kataralčno vneto sluznico čreva še bolj, driska pa nastopi sčasoma samaposebi.

Že preko 30 let se trudijo veterinarski znanstveniki in praktiki, da bi prišli, slično kot rdečici, tudi svinjski kugi s cepljenjem do živega. In uspelo jim je. Od stopnje do stopnje se je izpopolnjevalo

Kdor več obljublja, kakor zmore, je zelo lahkomišeln.

naše znanje o svinjski kugi in sporedno s tem se je stopnjevala vrednost proizvodnje cepiva in dovrševal način cepljenja.

Dva naša jugoslovanska zavoda za proizvodnjo cepiva, „Predović d. d.“ v Zagrebu in „Kamendin“ v Novem Sadu sta prav v zadnjem času glede proizvodnje cepiva proti svinjski kugi zaslovela po vsej Evropi. To cepivo, ki je prišlo v promet šele lani, v Sloveniji letos, odgovarja sledečim pogojem:

1. zaščititi zanesljivo zdrave svinje za dolgo dobo 1—2 let, a najbrže še za dalj časa, odnosno doživljensko;

2. ozdravi večino že obolelih prasičev;

2. cepljeni prasiči ne izločujejo kuživa, ki bi moglo necepljene okužiti.

Več pa od dobrega cepiva resnično ne moremo zahtevati in s tem so s cepljenjem proti svinjski kugi doseženi isti dobri uspehi kot pri rdečici, glede trajnosti zaščite pa še mnogo boljši. Žal da gospodarska stiska in visoka cena cepiva za zdaj onemogočujeta splošno uporabo cepljenja. Liter seruma stane namreč 600 Din in ga je treba povprečno 50 gramov za komad. Virus pa pride na 2 Din po komadu. Verjetno pa je, da bo v doglednem času uspelo, vrednost serumu tako stopnjevati, da bo zadostovala samo „olovica“ navedene količine.

V zelo okuženem konjiškem srezu se je letos, prvič v Dravski banovini, izvedlo obširno poskusno cepljenje proti svinjski kugi, kar sta denarno omogočila kmetijsko ministrstvo in banska uprava.

Cepilo se je v 165 okuženih in ogroženih dvorcih. Naslednja tabela nam predloži stanje pred cepljenjem, obseg cepljenja in dosežene uspehe.

Pred cepljenjem je prasičev	Na dan cepljenja je bilo bolnih prasičev	Cepljeno je bilo prasičev		Po cepljenju						Necepljenih bolnih prasičev je			
		zdravih	sumljivih	bolnih	od zdravih cepljenih prasičev je	od sumljivih cepljenih prasičev	od bolnih cepljenih prasičev je	poginilo	ozdravilo	poginilo	ozdravilo		
poginilo	ozdravilo												
184	—	92	394	90	77	394	—	90	—	21	56	14	1

K tabeli pripominjam, da so med poginjene prasiče všteti tudi v sili zaklani, ker se je meso teh prasičev večinoma zakopalo.

Odstotek ozdravljenj po cepljenju znaša 72%, kar je tem pomembnejše, ker je od vseh na svinjski kugi obolelih prasičev samo eden, brez cepljenja ozdravel.

Poleg tega se je cepilo še 110 zdravih in sumljivih ter 58 bolnih sesajočih prascev. Poslednji pa se ne morejo cepiti po istem načinu, to je simultano, kakor prasiči od treh mesecev naprej in zato tudi uspehi pri sesajočih prascih niso tako povoljni. Sesajoče prasce tudi ni mogoče za dolgo dobo imunizirati (zaščititi). Za kratko dobo dveh mesecev pa se jih lahko zaščititi samo s serumom ali pa še bolje s serumom in mrtvim kuživom, takozvano vakcino. V štirih dvorcih se je napravil poskus na izločevanje

kuživa po simultano cepljenih prasičih na ta način, da sem v dotičnih dvorcih cepil simultano, to je s serumom in virusom samo pa enega prasiča, dočim so ostali (5—7) prasiči dotičnega dvorca ostali necepljeni. Po teh poskusih, ki sem jih napravil dne 16. avgusta t. l., je preteklo preko 3 mesece, ne da bi oboleli necepljeni prasiči, ki so bili za časa domnevanega izločevanja virusa v dotiki s simultano cepljenim.

Poskusno cepljenje pa je na drugi strani tudi pokazalo, da utegnejo pri visoko brejih, simultano cepljenih svinjah nastati po porodu nevšečnosti, zlasti za prasce. Zato naj se v bodoče cepi svinje v drugi polovici brejosti samo s serumom ali pa s serumom in vakcino, kar je brez vsake nevarnosti, samo da traja zaščitna doba le 2 ali 3 mesece. Tik po porodu pa se take svinje lahko trajno zaščitijo.

Spričo krasnih uspehov, ki jih obeta novo cepivo in ta novi način cepljenja, bi bilo želeti v interesu procvita naše svinjereje, te tako važne kmetijske panoge, da se zatiranje svinjske kuge s cepljenjem izdatno podpre iz javnih sredstev.

Razno.

Zanimivi poskusi glede vitaminov v rženem semenu. Že nekaj let semkaj preiskujeta dva kemika na Ogrskem lastnosti vitaminov v rženem zrnu. Dognala sta, da so v semenu važni vitamini, ki ugodno vplivajo na plemenilno zmožnost stare opešane plemenske živine. Poskusi pa še niso končani.

Posebna perutninarska komisija na Ogrskem se je osnovala pod vodstvom kmet. ministrstva z namenom, da bo vodila nadzorstvo nad prodajo perutnine med kmeti in trgovci s perutnino. Urejevala bo nakupne in prodajne cene in bo ščitila posebno producente, da jih ne bodo nakupovalci izrabljali. Kontrolirala bo tudi prodajne cene na domačem trgu, uvaževala zlasti tozadevne pritožbe od strani kmetov. Tudi pri nas bi ne bilo odveč, ako bi se osnovala takšne komisije.

Čebelarstvo.

Šušmarstvo v čebelarstvu.

Dr. M. Podgornik.

V panogah produktivnega in pridobitnega življenja velja splošno načelo, da se mora vsakdo, ki se namerava posvetiti kakemu samostojnemu strokovnemu udeleževanju, najprej primerno šolati in izvežbati.

Samostojni mojstri in trgovci so najprej bili učenci in pomočniki. In tudi v prostih poklicih najdemo slične zahteve po temeljitem šolanju. Kjer se udeležujejo v takih poklicih nešolani ljudje, elementi brez metodičnega pripravljavanja, tam govorimo o diletantstvu in o šušmarstvu. V mnogih poklicih je vsepolno samoukov te vrste. In izkazujejo se radi s posebno samozavestjo in namišljeno nezmožljivostjo; saj jim je pri učenju manjkala vsaka zdrava kritika, ki jo pri metodičnem šolanju stalno izreka učitelj ali mojster.

V tem oziru so razmere v domačem čebelarstvu posebno neugodne. Saj imamo v Dravski banovini po površnih cenitvah okrog 10.000 čebelarjev, pri tem pa skoraj nikake možnosti za temeljito šolanje

v tej panogi. Saj je tudi na kmetijskih šolah čebelarstvo le nekak privesek k splošnemu pouku v poljedelstvu in obremenitev gojencev z glavnimi učnimi predmeti ne dopušča niti v teh šolah zadostnega izvežbanja v tej posebni stroki.

Tako so čebelarji povsod skoraj le samouki, pri tem pa se naravno naučijo največ napak in pogršnih načinov najbližjih sosednjih čebelarjev. Žal pa imamo le prav malo čeb. knjig, in te še nepopolne. Edino nekoliko metodično šolo tvori čtivo, ki ga nudijo strokovna glasila, posebno „Slovenski čebelar“. Zlasti v mesečnih navodilih najdejo čebelarji v obroke raztreseno gradivo, ki odgovarja približno vsebini kakega čebelarskega koledarja. Toda niti ti članki, niti priložnostna predavanja, ne morejo le količkaj nadomestiti temeljitega šolanja in vežbanja v stroki, za katero so drugje že davno ustanovili višje in nižje šole, vzorne čebelnjake, znanstvene zavode in izčrpne učne tečaje. In če velja drugje, vključ vsemu teoretičnemu in praktičnemu pouku, kot resnica, da je tudi najboljši čebelar vedno le učenec svoje stroke, tedaj mora to v še veliko večji meri veljati za našega domačega čebelarja.

Zaradi tega pa zaostajajo uspehi narodne čebeloreje daleč za onimi drugih narodov, čeprav razpolaga ravno naša domovina z izredno ugodnimi predpogoji za uspešen razvoj te panoge: v prvi vrsti so to naša pašišča in naša kranjska čebela.

Nerentabilnost čebelarjenja je pa zopet glavni vzrok temu, da je čebelarstvo pri nas večinoma le šport, ne poklic, da se ga mladina le malo loti. Saj bi se lajku lahko zdelo, da je to le zabava za preužitkarje in vpokojence, morda toliko resna, kakor balinanje ali gojenje zlatih ribic v sobnem akvariju.

Seveda se moramo čuditi vztrajnosti in pridnosti tistih čebelarjev, ki postanejo vključ vsem težkočam prav dobri čebelarji. Povečini si mora vsak izmed njih pomagati po svoje. Še najsrečnejši so tisti, ki obvladajo tuje jezike in se morejo učiti iz strokovnih knjig drugih narodov z dobro razvitim čebelarstvom. In potem še tisti, ki postanejo slučajno učenci kakega prav dobrega čebelarja v sosesčini.

Kako naj izboljšamo te razmere? Zaenkrat moramo obstoječa čebelarstva naše domovine tako preurediti, da bodo pri njih odpravljene glavne napake. To je le mogoče z ostro kritiko, ki napake odkriva, graja in jih s silo dokazov odpravi. Tisti, ki bodo potem s preustrojenim čebelarstvom in pravilnim načinom dosegli vedno boljše uspehe, bodo pravi pionirji za ostale čebelarje.

Začeti bomo morali pri čebelnjakih na deželi, ki jih bo treba dostikrat šele prilagoditi novodobnim načinom. Nato bomo pokazali na dejstvo, da imamo doma dosti dobrih pašišč, da jih pa ne znamo pravilno izrabiti. Videli bomo tudi, da je v domačih panjih dosti medu, da ga le ne znamo pripraviti za trg in da s tem uničujemo sad svojega truda.

Postopoma šele se bo pri nas kakor drugje uveljavilo spoznanje, da je čebeloreja dobičkanosni posel, če ga pravilno opravljamo. Nadalje spoznanje, da je čebelarstvo za narodno poljedelstvo desetkrat bolj dobičkanosno, kot za samega čebelarja. Zakaj plačuje ameriški sadjar čebelarju lepe vsote, da le dobi njegove čebele za nekaj časa na svoj sadovnjak, medtem ko je pri nas ravno narobe? Velikan-

ske so še količine nektarja, ki ga zemlja leto za letom neizrabljenega popije, namesto da bi ga izpreminjale naše čebele v med in bi mi potem prebitek na vagone izvažali v tujino, kjer znajo naš med, posebno gozdnega, veliko bolj ceniti nego ga cenimo sami doma.

Najprej se mora kmetski čebelar sprijazniti s tem, da zahtevajo čebele v novodobnih panjih dosti več pozornosti in nege, nego so jim jo posvečali naši pradedje v kranjčih. Kdor nima za to dovolj časa, naj čebele prepusti drugim rokam. Drugo, kar je treba, je trdno organiziranje vseh čebelarskih sil brez malodušnosti in skopuštv. Ali ne nese čebelar na stotine dinarjev letno v gostilno — ali za 30 ali 40 Din, ki ga stane pripadnost k strokovni organizaciji, naročnina na strokovni list — za to malenkostno vsoto pa nima niti enkrat na leto dosti kritja v denarnici?

Seveda nam manjkajo tudi še druge stvari, ki jih imajo drugje v izobilju. Reklama za večjo porabo medu med ljudstvom, velike tvornice za čebelarske potrebščine, razpečavalnice za med, za medeno pecivo in medene pijače, a tudi za vosek, čebele, matice. Kdor si hoče čebele ali matice nabaviti, ima pri tem še vedno preveč sitnosti in stroškov.

Če hočemo pa začeti z izboljšanjem naših splošnih čebelarskih razmer, si oglejmo najprej sledeče točke v domačih čebelarstvih:

1. Kraj čebelarjenja, pašne razmere, prevažanje.
  2. Čebelnjaki, klet.
  3. Občevanje s čebelami.
  4. Rojenje, matice.
  5. Trcanje medu, sortiranje, čiščenje, shranjevanje. Kostanj, hoja.
  6. Bolezni. Napajališča.
  7. Sladkor.
  8. Šolanje čebelarjev.
- O vsem tem pa prihodnjič.

Razno.

Prepoceni med v Avstriji. Avstrijski čebelarji se silno pritožujejo nad nizko ceno medu, ker se ga uvaža iz tujine po tako nizkih cenah, zlasti iz Rusije. Ruski med se namreč prodaja na avstrijskem trgu po 90 grošev za kg.

Gozdarstvo.

Pomen gozda v našem kmetskem gospodarstvu.

(Dalje in konec.)

Gozd je samorasla naravna tvorba,

sožitje nešteti življenj v pestri, smotreno sestavljeni družbi, kjer prevladuje drevje in daje vsej družini značaj pod njenim skupnim imenom. Gozd je velika, krepka zadruga živih bitij vseh vrst, ki žive v največji povezanosti in odvisnosti med seboj, na drugi strani pa v največji svobodi. Tu žive eden za vse, vsi za enega, se med seboj obenem bojujejo na življenje in smrt, a se istočasno ravnokot vztrajno podpirajo in ščitijo. Vsako živo bitje od glivice, bacila in črviča, pa do močnega hrasta in jelke ima tu svojo življensko nalogo, ki jo vrši za skupnost in ima tudi svoje pravice obstanka, za katerega se

vedno bori in vojskuje. Če je torej ta zadruga, ki se ji pravi gozd, prepuščena sama sebi, da ne vpliva nanjo človek, je osvojevalna in nadvlada druge rastlinske zadruge. Kmetovalec mora vedno ščititi svoje polje, travnike in košenice, pred gozdom, da jih ta ne zasede in ne preraste. V toliko je gozd kmetovalcu v naših razmerah sovražnik. Sreča za človeka pa je, da je gozd še vedno osvajalen. Če bi v boju za obstanek začele zmagovati n. pr. trave, bi udarila človeku zadnja ura. V krajih, kjer ni zadostne zemeljske vlage ali izpodnebne moče, da bi uspeval gozd, se širijo travnate planjave. Te se vsled vetra in sončne pripeke vedno bolj izsuševajo, zemlja postaja pustejša, žlahne trave izginjajo in osat in ostre trave se naseljujejo. Nastane pusta stepa, ki prehaja počasi v puščavo, kar pomeni konec in smrt.

Ko se je človek dodobrega zavedel življenjskega pomena gozda, ga je začel gojiti in širiti, da vsaj malo popravi svoj veliki greh nad njim. Prišli so učeni možje s šilastimi nosovi in zlatimi naočniki in predpisali gozdu hišni red. Razvrstili so drevje v rodove, v skupine in družine, spodili iz te zadruge člane, ki so se jim zdeli brez pomena ali celo škodljivi in iz debelih knjig učili gozd, kako naj živi in raste. Ali gozd ni hotel. Proti vsem predpisom so napadli gozd njegovi sovražniki v neizmernih množinah in mu zadali smrt in razdejanje. Gozd se je razbolel in umiral v nešteti boleznih, ki so jih povzročale glive, mrčes in drugi zajedalci. Kar pa niso ti opravili, je uničil veter, ogenj in sneg. Pismarji so si pa brisali zlate naočnike, ker se jim je zdelo, da slabo vidijo. Po svojih knjigah in po opustošenih gozdih so iskali vzrokov in krivcev. V svoji modrosti pa niso spoznali krivcev v sebi, ko so hoteli izboljšati in popraviti čudovito in vsemogočno stvarnico-naravo. Od samih dreves niso videli gozda. Poznali so v gozdu vse posamezne rastline in živali, vse drevje in rudnine po njihovih imenih, lastnostih, pokolenjih in žlahti. Odkazali so vsaki boljši stvari svoj predalček, v katere so jih zaprli in jih tako ločene studirali in zalijali z učenostjo. Ali to ni bil več gozd, nanj so pozabili.

Gozd je kakor dobro in natančno idoča ura

z neznansko zamotanim in številnim kolesjem. Če kolesje razstavimo, ni to več ura, nego so samo kolesca. Če se eno kolesce stre ali zlomi samo zobček, obstane ves ta umotvor. Tak je gozd! Samo v nekaterih ozirih, hvala Bogu, ni tako občutljiv kakor ura.

Šele v našem stoletju smo pravzaprav zagledali skozi učena očala mimo drevja tudi gozd, ki je posebno bitje in ga spoznali v svojem bistvu. Shranili smo stare učne knjige, šli smo v gozd in se tam učili od njega v naravi. In kar nam je razodel skrivnosti sam in nam pokazal od ustroja svojega kraljestva, smo napisali v našo vedo in znanost in samo to je je dobro. Ne učimo torej mi gozda, kako naj živi, nego on nas, kako moramo z njim gospodariti, da je dobro za oba.

Kakor telo, ki mu odrežeš ude, ni več zmožno boja za obstanek, tako propade gozd, če mu iztrgaš iz njegove zadruge važne člane. Pravilno gospodarstvo in nega gozda sta torej ravnotako potrebna,

kot smotrno obdelovanje polja. Vse to pa nudi kmetovalcu nedavno izšla knjižica „Kmetško gozdarstvo“, ki naj ne manjka v nobeni kmetški hiši. V njej je navedeno nakratko vse, kar mora vedeti kmetovalec o svojem gozdu.

Gozd daje tudi nešteto posrednih koristi,

kakor že omenjeno. V gorah in strmih pobočjih n. pr. ščiti niže ležeče naselbine pred plazovi in hudourniki in v prvi vrsti planinske pašnike, ki so za našo živinorejo nepogrešljivi. Z močnim korenjem, ki je zasidrano v zemlji, katero prepleta gosta mreža korenin in koreninic, je gozd kos vsem vremenskim nezgodam. V tej gosti mreži korenin drži gozd trdno plast prsti in humusa, ki ga ne iztržejo tem silnim rokam ne plazovi, ne vode in ne viharji, ki besne preko pobočij. Nasprotno se v tem tkivu, ki je kakor debela topla odeja, ujame voda padavin, ki bi sicer uničujoče drla v dolino. Ta luknjičava, rahla plast jo popije kakor goba. To so one ogromne množine vode, ki leto za letom polnijo studence, potoke in reke, ki omogočajo planinska napajališča za živino in ki s počasnim oddajanjem vode sploh omogočajo zemeljsko življenje rastlin, živali in človeka. Sicer tudi travnate površine vpijajo in zadržujejo vodo, vendar v neprimerno manjši meri kakor gozd. Drevje v gozdu obenem izpareva skozi svoje listje neverjetno množino vode, kar poleg drugih svojstev gozda vpliva na podnebje. Podnebje v močno gozdnati pokrajini je milejše. Navzočnost gozda oblaži zimski mráz največ s tem, da zakloni okolico pred vetrom, poleti pa vročino, ne le s svojo senco, nego ravno vsled izparevanja tako velikih množin vode. Ta namreč porabi za svoje hlapenje mnogo toplote iz zraka. Gozd je obenem čistilec zraka. Očisti ga prahu in saj, ko ju veter potiska skozi gozd, kakor bi sejali moko skozi gosto sito, katero zadrži in ujame nesnago. Na drugi strani zopet drevje vdihava plin ogljenčevega dvokisa, ki ga izdihavajo živali in človek, ter oddaja kisik, katerega potrebujejo živali in človek neobhodno za življenje. Poleg tega izpuhtevajo iz raznih drevesnih sokov in smol dišave, ki prepoje s prijetno svežino ozračje in blagodejno vplivajo na zdravje in razpoloženje človeškega telesa in duha. Zato so močno gozdnati kraji že samoposebi zdravilišča za mestno prebivalstvo, kar prihaja zopet neposredno v korist kmetovalcu. Da nešteto kmetških domov ravno drevje, to je gozd obvaruje pred sosednjimi požari in da gozdovi ob rekah, kadar je povodenj, rešijo cele pokrajine, da jih ne odnese nepremagljiva sila vode, je znano dovolj. Gozd je tudi domačija nešteto živalim, v prvi vrsti pticam, ki pomagajo poljedelcu v boju proti uničevalcem polja in brez katerih bi moral poljedelec podleči. Teh bi skoraj ne bilo brez gozda, kakor ne bi bilo blagodejne sence, zatišja, hladnih vrelcev in drv za peč ter mnogih nedosegljivih krajinskih lepot. Teh je naša zemlja ravno vsled prostranih gozdov tako bogata. Te lepote nesejo deželi v obliki turisticke mnogo denarja.

Gozd je našemu kmetovalcu najvarnejša hranilnica in najzanesljivejša posojilnica.

Kakor kmetič v dobrih časih nosi v svoje združne denarne zavode prihranke za starost in hude

čase, tako vlaga v gozd svoje delo s tem, da seje ali sadi seme in sadike gozdnega drevja, da jih neguje in čuva v rasti in brani pred napadom bolezni, mrčesa, ognja, tatvin i. t. d. Drevje pod njegovim varstvom dorašča in če pride lastnik v stiske, se zateče v gozd, ki mu da na razpolago svoje zaloge lesa, čreslo i. t. d. za vnovčenje, kakor hranilnica njegove prihranke. Če mora šteti svoji hčerki doto, če mora mladi gospodar izplačati dedičem deleže, če zadene kmetijo nesreča ognja, toče, suše ali povodnji, mu gozd nudi sredstva, da plača davke, da nanovo pozida dom i. t. d.

Vsega tega pa gozd, kakor rečeno, ne daje v dar, ker modra narava ne deli nič zastonj. Pri njej temelji vse na načelu: dam, če mi daš! Večne so besede sv. pisma: „V potu svojega obraza boš jedel kruh...“ Ne zlato, ne denar, ne blago ni absolutna vrednota. Vse to je samo posledica dela, ki je za človeka in za vso živo naravo edina brezpogojna, nepremisljiva vrednota.

Razmeroma zahteva gozd malo dela in negovanja za vse velike dobrine, ki jih daje. Gozd je dobra, solidna hranilnica ali posojilnica, ki jemlje za posojilo nizke obresti, naložbe pa dobro in pošteno obrestuje. Če ga pravilno upravljamo, nikdar ne napove konkurza. Vedno je likviden in pripravljen pomagati svojemu gospodarju. Zvesto vrača ljubezen za ljubezen.

Gozd je kakor dober, petičen stric iz Amerike.

Vedno se smehlja in prede, mrmra v svojih vrhovih, živahen je in se pozibava, rad dremlje in se igra z mladino. Kadar ga draži burja, se raztogoti, da hrumi in rentachi, lomí veje in debla ter jih zmeče na gospodarjeve strehe, natrosi listja in igel po polju in straši ponoči prebivalstvo, zlasti otroke. Kdo ne pozna skrivnostnih pripovedk babice svojim vnučkom za gorko pečjo, o gozdnih vilah, rojenicah in sojenicah, škratih in volkodlaku ter nešteti prelestnih živalskih basni! Vsem tem bajnim pravljicam vseh narodov je zibelka ravno v gozdu. Kdo bi zameril petičnemu stričku-gozdičku, če se včasih razhudi! Pravico ima, saj podpira vso kmetijo in jo varuje. Zjutraj pa dremlje ves pokojen in se zadovoljno in hudomušno smehlja kmetiču, ki mu zabavlja, da mu je prekucnil trhlo lipo in z njo podrl plot okrog svinjaka, da so mu prasci ušli v gozd, kjer se jim zdi pravi raj za njihove svinjske dušice. Ko pa je seni kmetič na trgu proda prasce, ki so zrasli mnogo po zaslugi gozda v debele in velike prasiče, in se židane volje vrača skozi svoj gozdiček ter mu je noga trudna, se mu razneži srce in pozabi na podrto ograjo. Krepko objame tu trebušasto bukev, tam slokonogo hojo in ju zadovoljen treplja, ko bi objemal svojo debelušno ženico. Pa se z njim malo pozibava vitki fantovski javor in miga s širokimi listi, češ, poglejte, tovariši, kako rad nas ima gospodar, ha! Ko na robu gozda zavriska, da zve domačija za njegov povratek z dobre kupčije, mu vrže za pozdrav veverica smrekov storž na žametast klobuk. Pa nič ne zameri. Pogleda v vrhove dreves in sam s seboj zadovoljen prede: striček-gozdiček, vendar sva fejest fanta in prijatelja, čeprav se včasih sporečeva.

Doma obsujejo otroci očka, ki je tako židane volje, da da vsakemu dinar in mami stotak. Zase pa

sklene, da si kupi knjižico „Kmetško gozdarstvo“, da se oddolži svojemu gozdičku, ki mu zvesto pomaga pri vzreji živine in vsepovsod na vsej kmetiji. Hoče, da bo vedel točno, kako mu je najbolj skrbeti in negovati svoj gozd, tako da bosta s stričkom-gozdičkom še boljša prijatelja, da bo striček zadovoljnejši in kmetija vzornejša in trdnejša.

Zadružništvo.

Vodne zadruge in njih pomen.

Ing. Hočevar.

K najvažnejši upravi vodnega prava spadajo vodne zadruge. Razlikujejo se od drugih zadrug v zmislu vodopravnega zakona po namenu, za katerega so ustanovljene, po upravi in po posebnih ugodnostih, ki jih jim daje ta zakon.

Vodne zadruge so vezane na zaokroženo ozemlje, katerih neposredni namen je izvrševati regulacije in njih vzdrževanje, obrambo pred poplavami, ter vsa ostala melioracijska dela, kakor: regulacije potokov, osuševanje, drenaže in namakanje.

K vodni zadrugi morajo pristopiti vsi prizadeti, sicer namen ne bi bil dosežen. Kjer pa zahtevajo javni interesi in kjer je ustanovitev vodne zadruge predpogoj za izvrševanje narodno-gospodarskega napredka, je tudi prisiljen pristop v vodno zadrugo utemeljen.

Uprava vodne zadruge je samostojna; na zunaj nastopa z ozirom na zadružne namene kot gospodarska enota.

Vodne zadruge imajo tudi to ugodnost, da si morejo lažje pridobiti pravice za izrabo vode v različne namene. Vodopravni zakon jim daje zaradi javnih interesov večjo pravno zaščito in večje ugodnosti.

Razlikujemo štiri vrste vodnih zadrug:

v. z. za obrambo zemljišča, za regulacije potokov, za osuševanje (z jarki ali drenažo) in za namakanje.

Ista dela, kakor vodne zadruge, morejo vršiti tudi občine, kar se pri nas tudi največini dogaja in ker imamo malo vodnih zadrug. Ta način izvrševanja melioracijskih del pa ni zadovoljiv. Vsa dela se vršijo na skupne občinske stroške, dasi ima od teh le mali del občanov koristi. Izvršena dela se ne vzdržujejo, kar je predpogoj za obstoj naprav. Tudi je občini težje dobiti kredite; občine večkrat nimajo pravega razumevanja in zanimanja in ne izvršujejo svojih dolžnosti. Vse te okolnosti so vzrok, da se melioracijska dela ne vršijo tako, kakor bi bilo želeli. Vse te razmere nas silijo, ustanovljati vodne zadruge.

Vsaka vodna zadruga mora imeti od oblasti potrjena pravila. Da se more dobiti pravno dovoljenje za izvrševanje melioracijskih del, morajo vodne zadruge predložiti oblasti prošnjo z navedbo imen vseh posestnikov, ki hočejo pristopiti v vodno zadrugo; velikost udeležene zemljišča, pri obrambnih delih in regulaciji rek pa vrednost posestva, ki je obvarovano. Za vsako delo je potrebno izdelati načrte s proračuni, katere mora oblast odobriti. Vodna zadruga mora tudi navesti sredstva za kritje potrebnih izdatkov.

Potrpljenje je klic k vsakemu uspehu.

Na osnovi tega zakona se izdajo tudi posebni, poprej deželni, sedaj banovinski zakoni za vsako večje regulacijsko podjetje, ki je važno za splošno korist.

Kakor že omenjeno, imamo v naši banovini malo vodnih zadrug. Te so: 1. V. z. za Ljubljansko Barje, ust. 1877., površina okr. 16.000 ha; 2. Mirnska vodna zadruga v Mokronogu, ust. 1895., povr. 450 ha; 3. v. z. v Cerknici, ust. 1921., povr. 2350 ha; 4. v. z. v Moravčah, ust. 1928., pov. 115 ha; 5. v. z. v Kamen potoku pri Vel. Loki, ust. 1928., povr. 50 ha; 6. v. z. na Bledu, ust. 1930., povr. 100 ha.

Na bivšem Štajerskem imamo samo dve manjši vodni zadrugi: v Ivanjkovcih pri Ormožu, ust. pred vojno, tu je izvršena največja drenaža v naši banovini v površini 50 ha, druga je v Grajski vasi, p. Gomilsko, ust. 1930., povr. 50 ha. Največjo vodno zadrugo imamo v Dolnji Lendavi za dolnjelendavski srez, ust. 1901., povr. 7700 ha.

Skupno imamo torej pod vodnimi zadrugami 26.865 ha, deloma že melioriranih, v večjem delu pa je še potrebno izvršiti melioracije. Manjka nam še vedno ozemlje v površini okrog 70.000 ha, ali pa še več, katero je potrebno melioracije in za katera bo tudi ustanoviti vodne zadruge.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 135. Dobiti bi moral doto že decembra l. 1932. Sedaj mi pa svak te noče izplačati, češ, da je zaščiten. Ali morem doseči vsaj vknjižbo za doto in na čigave stroške? (S. A. v P.)

Odgovor: Ako ste ženitno pismo delali po 21. aprilu 1932, lahko vso doto iztožite in smete rubiti ter prodati premične in nepremične stvari. — Če Vaša terjatev izvira od preje, jo smete sicer tudi iztožiti v celoti; vendar boste smeli rubežno prodajo uvesti le za obresti, tekoče od 20. decembra 1932. dalje (velja za Vas pravzaprav od 26. decembra, ker je Vaša terjatev šele tedaj bila plačljiva). Za zavarovanje dote smete zahtevati le rubež premičnin in vknjižbo zastavne pravice. Z vknjižbo zvezane stroške mora nositi dolžnik. Ako Vam gre za varnost, boste seveda začasno kolektivno sami založili in potem zahtevali povrnitev. Tožba bo potrebna, če svak ne bi dovolil prostovoljno vknjižbe.

Dr. G.

Vprašanje 136. Dolžan sem zemljiški davek za dve leti, ker ga zadnje čase vsled slabe prodaje pridelkov nisem mogel plačati. Kaj mi davkarija sme zarubiti in prodati? (B. K. v L.)

Odgovor: Za izterjavo državnih in samoupravnih davkov se kmetovalcu ne sme zarubiti in ne prodati hiše in zemljišča 20 arov. Ravnotako mu mora davkarija pustiti en par vprežne živine, en voz in en plug. Ako davkarija drugače postopa, ako torej rubi tu naštetih stvari, morate ugovarjati v roku 8 dni pri dotični davčni oblasti, ki je izvršila rubež. Davčna uprava mora izdati pismeno rešitev o takih ugovorih. Če rešitev ni ugodna, je mogoča še pritožba na finančno direkcijo v 8 dneh od prejema rešitve. Ako tudi tam ni uspeha, pride stvar lahko pred upravno sodišče. — Poskusite lahko pri davčni upravi s tem, da ji ponudite odstop kake Vaše terjatve (dote); morebiti bo hitreje izterjala, če se bo seveda hotela s tem ukvarjati.

Dr. G.

Vprašanje 137. Po neki stezi hodim jaz in moji predniki vsega skoraj že 100 let. Letos jeseni je voda del poti odnesla. Lastnik zemlje, po kateri gre pot, mi sedaj brani

nadaljnjo uporabo, češ, da sem izgubil pravico pota. Ali imam še pravico do te poti? (F. O. v L.)

Odgovor: Zakon pravi: Ako služeča stvar v celoti za trajno propade, preneha tudi pravica služnosti hoje ali kaka druga pravica, ki je na tej stvari obstojala. Če propade le del, se sme služnostna pravica izvrševati na preostalem delu, če je tako izvrševanje mogoče. Ako služeča stvar ne propade za trajno, potem izvrševanje služnosti le počiva dotlej, da stvar zopet pride v uporabno stanje. Če lastnik služeče zemlje ni sam zakrivil pogube, mora služnostni upravičenec prispevati sorazmerno za popravo. Mislimo, da prestava poti ne bi bila protizakonita. Ako bi Vam lastnik branil prestaviti pot, bi ga morali tožiti za tako dovoljenje.

Dr. G.

Vprašanje 138. Moj oče je imel posestvo. Del je že l. 1919. izročil mojemu bratu, sinu iz prvega zakona, del pa l. 1932. mojemu polbratu, sinu iz drugega zakona. Jaz nisem dobil od njega ničesar, le delež po materi sem prejel. Ali imam še kake dedne pravice? (A. Z. v R.)

Odgovor: Imate pravico zahtevati nujni delež od celotnega premoženja. To pa morate storiti potom tožbe najkeseje v treh letih po smrti očeta, ker sicer zastara Vaša pravica. Treba je preceniti vse po vrednosti na dan izročitve posestev poedinim bratom. Vam pripada polovico tega, kar bi Vam pripadlo, če bi oče umrl brez testamenta. Zahtevajte po izvršeni oceni od vsakega brata sorazmeren del v denarju. Če ne bo mirnega sporazuma, bo potrebna sodna odločba.

Dr. G.

Vprašanje 139. Moj svet meji na železniški svet. Tam je bil svojčas jarek, ki je požiral vodo, kolikor se je nateklo. V bližini stoječa tvornica je jarek betonirala in ga uporablja za odtok vode, ki preostaja pri obratu. Večja množina vode izpodkopava mojo, nekoliko strmo parcelo. Kako bi preprečil odvajanje vode? (A. I. v J.)

Odgovor: Iz Vaših navedb bi bilo sklepati, da je Vaš neposredni sosed železnica in ne tvornica ter da je jarek bil zgrajen v sporazumu z železnico in tvornico, ali brez sporazuma z Vami. Glede tvornice velja — ker je bila naprava gotovo oblastno dovoljena — da imate napram njej le zahtevo po odškodnini. To zahtevo je uveljaviti v treh letih po nastanku škode. Železnica sama pa ima na razpolago možnost razlastitve, da doseže služnost odvajanja vode. Za praktično rešitev je najbolje, da se obrnete na občino za posredovanje, morebiti tudi še na sresko načelstvo, kjer boste zlasti lahko uveljavljali, da niste bili vabljeni k ogledu. Pristavljamo pa, da bi ogled kraja lahko povzročil drugačno mnenje. Če mirno ne bo šlo, bo potrebna tožba, ki do danes še vsekakor ni zastarala.

Dr. G.

Vprašanje 140. Na vrtu imam že nad 4 leta stare pritlikavce, ki ne cveto, temveč samo bujno rastejo. Nekateri so mi svetovali, naj jim skrajšam poganjke, vendar to nič ne zaleže. Kako mi je ravnati s pritlikavci, ki ne rodijo? Ali naj jih izkopljem in presadim? (F. G. iz T.)

Odgovor: Nerodovitnost sadnega drevja ima svoj izvor v raznih okoliščinah, kakor: predobro vrtna zemlja, pomanjkanje apna in kalijevih, ond. fosfornih gnojil, naravna nerodovitnost (slabo drevje) itd. V takih primerih si pomagamo na ta način, da odsekamo eno korenino drevesu in uporabljamo apno, fosforno kislino in kalij vsebujoča gnojila, n. pr. 40% kalijevo sol in Tomasovo žlindro, ali pepel iz lesa itd. S skrajševanjem poganjkov v takih razmerah samo pospešujemo nerodovitnost. Drevje žene samo v les in ne nastavlja cvetnih popkov. Izkopavanje in presajanje dreves ne bi bilo priporočljivo, ker so že preveč odrasla.

Fr. K.

Vprašanje 141. Imam sadonosnik, ki je zelo izpostavljen zajcem. Bojim se, da mi ga bodo poškodovali. S slamo drevje

Meč ne pozna glave svojega kovača.

oviti, mi ne kaže; ograje so pa predrage. Slišala sem o nekkih mrežah, ki služijo v ta namen. **Kako zavarujem sadno drevje z zajcebranom pred poškodbami po zajcu?** (J. V. iz M.)

Odgovor: Ovijanje sadnega drevja s slamo (škopo) ni tako zamudno, da bi se ne dalo v kratkem času izvesti; ni pa z novih vidikov posebno priporočljivo. Boljše je na vsak način, da sadno drevje zavarujemo z ograjami, sestavljenimi iz remeljčkov, odnosno iz krajnikov, ki so zelo trpežne in razmeroma zelo poceni. Uporaba zajcebrana, katerega mislite, se je lansko leto ponekod obnesla. Nekateri sadjarji so bili z njimi zadovoljni, nekateri pa tudi ne. Družba jih je oddajala po 4—5 Din za komad. Izdeluje jih pa Tine Janhar, Žeje, p. Medvode.

Fr. K.

Vprašanje 142. Neka tvornica ponuja ricinusove tropine kot umetno gnojilo. Ali so ricinusove tropine kaj vredne kot gnojilo? (M. v S.)

Odgovor: Ricinusove tropine sestojijo iz približno 10% vlage, 8% pepela in 82% organskih snovi. Prihajajo torej v poštev kot organsko, obenem kot dušičnato gnojilo, saj vsebujejo do 5% organskega dušika. Kar se tiče same vsebine dušika, ga imajo torej mnogo več kot hlevski gnoj (100 kg ricinusovih tropin toliko kot 1500 kg hlevskega gnoja), toda vprašanje nastane, kako se ta organsko vezani dušik v zemlji sprošča in koliko ga pride do učinka. Isto velja glede fosforne kisline, ki je vsebujejo ricinusove tropine okoli 2%, torej desetkrat toliko kot hlevski gnoj. Poskusi so dokazali, da ricinusove tropine na polju sila počasi učinkujejo, kar je docela razumljivo. Najbolje je torej, ricinusove tropine leto ali dve kompostirati in šele na to uporabiti na polju, na travniku, na vrtu ali v vinogradu.

V. S.

Družbene zadeve in razno.

VABILA

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani,

r. z. z. o. z.

Spored:

1. Čitanje pravilnika, zlasti § 2., 3., 6., 7., 8., 9. in 10.
2. Slučajnosti.

Na Štefanovo, 26. decembra 1933.:

Buče, ob pol 9. uri v gostilni pri g. Fr. Vahu v Bučah; Braslovče, po prvi sv. maši v šoli; Cerklje pri Kranju, ob 15.

uri pri načelniku v Cerkljah; Dole pri Litiji, ob 7. uri v šoli; Gomilsko, po prvi sv. maši v šoli; Preserje, po prvi sv. maši pri načelniku g. Kovaču v Preserjah 9;

v nedeljo, 31. decembra 1933.:

Hoče pri Mariboru, ob 15. uri v Društveni dvorani; Poljčane, v prostorih gostilne Vodenik;

na praznik, 6. januarja 1934.:

Pilštani, po prvi sv. maši v šoli;

v nedeljo, 24. decembra 1933.:

Tuhinj-Šmartno, ob 11. uri v šoli v Zgor. Tuhinju.

v nedeljo, 14. januarja 1934.:

Razvanje, ob 14. uri v šoli.

Kmetijsko-šolski vestnik.

Zimsko-kmetijski tečaji. Kakor že tri leta semkaj, bo tudi letos kr. banska uprava priredila tečaj zime v vsakem srezu po en zimski kmetijski tečaj za kmetovalce. Tečaji bodo obsegali okoli 40 predavanj, ki bodo obravnavala najvažnejše probleme sodobnega kmetijstva. Zlasti se bo poudarjala standardizacija kmetijskih pridelkov, t. j. izenačenje v vsakem pogledu, da bo prodaja lažja. Nato tudi seveda pridelovanje dobre krme, urejenost umetnih travnikov, pridobivanje semena trav in detelj, menjavanje semena kmet. rastlin, združništvo, o selekcijskih organizacijah in še mnogo prevažnih drugih vprašanj. Upamo, da bodo kmetovalci tečaje podpirali v vsakem pogledu, zlasti glede obiska.

Potujoči kmet. gospodinjki tečaji. V zimskem času priredi kr. banska uprava kmet. gospodinjke tromesečne tečaje: v Črni vasi na Barju, v Beričevem, v Oplotnici pri Konjicah, v Sevnici ob Dravi, v Vinici, v Tuhinju ter v Puconcih pri Murski Soboti. Krajevni činitelji navadno vlagajo prošnje za te tečaje tik pred pričetkom tečaja. Razume se, da dosežejo tečaj oni, ki poprej prosijo po znanem pravilu: kdor prej pride, prej melje! Priporočali bi torej, da zanimanci vložijo prošnje dovolj zgodaj pred pričetkom tečajev. Ponekod ima kr. banska uprava tečaje oddane že po pol leta naprej. Važno je vedeti, kdaj pričenjajo tečaji. Vsake tri mesece od 1. septembra dalje, t. j. 1. septembra, 1. decembra in 1. marca vsakega leta. Za spomladanski termin prihodnjega leta naj torej zanimanci predložijo že sedaj prošnje.

VNOVČEVALEC

Splošne koristi družbene vnovčevalne akcije.

Od nekaterih kmetijskih podružnic, ki so v bližini večjih tržnih središč, se čuje mnenje, da nima pomena za kmeta biti še nadalje član KD, ker od njene vnovčevalne akcije nima nikakih koristi.

Take trditve pa so neutemeljene že samo v pogledu vnovčevanja kmetijskih pridelkov.

V prvi vrsti je vnovčevanje odvisno od kakovosti pridelka. Ako pa je tudi najboljšega blaga odveč, se cene znižujejo, kar priča dovolj današnja gospodarska stiska. Izjemno pa se lahko vnovči po primerni ceni ta ali oni pridelok, ako se podvzamejo pravočasno potrebni ukrepi in ako je trenutno po njem povpraševanje.

Pri drugih stanovitih (obrt, industrija) je to lažje izvedljivo, posebno, ako se nahaja v dotičnem kraju

posamezno podjetje, od katerega so prebivalci odvisni. Kmetovalci pa s takimi ugodnostmi ne morejo računati, ker so mnogoštevilni, zato skušajo med seboj konkurirati pri vnovčevanju svojih pridelkov. Ako se pa nahaja po več obrtnikov v istem okolišu, prodajajo svoje izdelke vsi po enakih cenah. Tako n. pr. stane podkovanje konj povsod enako. Le samo dober podkovelec ima več dela. Iz tega sledi, da obstoja med drugimi stanovitimi nekak dogovor glede cene, ali pa se vsi ravnaajo po onem, ki se bavi v večji meri z enakimi izdelki.

Vsi drugi stanovitni določajo torej sami cene svojim izdelkom, le neorganizirani kmet si mora pustiti dopasti, da mu narekujejo cene drugi.

Neizbežna posledica kmetijskega obrata in produkcije je, da vsak posamezni kmet nima možnosti,

da bi se orientiral o cenah, v kar bi moral biti v stalni zvezi s kupci, kakor je to slučaj pri trgovcih in obrtnikih. Kmet prodaja produkte le obdobjno po žetvi, a interesira se za cene šele takrat, kadar je primoran blago prodati. **Dogovora o ceni med kmetovalci ni, in večina kmetov izve za ceno šele od kupca.** Ravno v tem vprašanju naj podružnice živo delujejo, saj je dodeljena podružnicam Kmetijske družbe pri reorganizaciji v zadrugo tudi naloga, **da služijo svojim članom kot trgovski svetovalci.** Predvsem naj omogočijo s čestimi sestanki dogovore o cenah, o času, kdaj naj bi se blago nudilo v prodajo, o načinu prodaje, ali bo nudil vsak posameznik zase ali skupno, ali se bo blago za prodajo posebno pripravilo, pakovalo itd. Posebno za kraje, kjer je tujski promet, ali pa tam, kjer je v bližini večji trg, naj podružnice odredijo minimalne cene za blago, pod katerimi naj se ne prodaja. V kolikor ne bi bile podružnicam pri tem cene in tržna poročila v „Vnovčevalcu“ dovoljna, naj se obrnejo zaradi informacij na Kmetijsko družbo, ki jih bo radevolje dala. Tudi bo potrebno, da se bližnje podružnice med seboj dogovorijo in s primerno propagando pridobijo tudi nečlane za skupno akcijo. Kmetijska družba bo pa skušala za vsak srez ali gospodarski okoliš osnovati zvezo podružnic, kateri bo ravno v pogledu vnovčevanja dodeljena zelo važna naloga.

Vnovčevanje kmetijskih produktov pa mora tudi v bodoče Kmetijska družba dejansko posredovati le tam, kjer so cene zelo nizke. S to akcijo pa ona pomaga tudi drugim kmetovalcem, od katerih Kmetijska družba ne vnovčuje pridelkov. Ali bi mogel kmet iz ljubljanske okolice vnovčiti svoj krompir po ceni od 75 para za kg, ako Kmetijska družba ne bi ceno štajerskemu krompirju povišala od prvotnih 35 para na 50 in več para? **Ravno zato, da se očuvajo povoljnije cene v srečnih krajih v bližini večjih trgov, je potrebno, da nekdo skrbi za oddaljene kraje, da ne bi tam cena preveč padla in vplivala na splošno ceno.**

Iz navedenega je razvidno, da je članstvo pri Kmetijski družbi končno tudi za onega kmetovalca, ki ne potrebuje neposrednega posredovanja pri vnovčevanju, in da ima vsak član Kmetijske družbe, ne oziraje se na to, da li je v bližini ali pa oddaljen od trga, velike koristi od nje ravno pri prodaji svojih proizvodov.

Tržno poročilo.

Pšenica: Položaj na domačem in svetovnem trgu je sledeč: Rooseveltov načrt o zmanjšanju produkcije pšenice v Ameriki izgleda, da ni uspel. Privatni statističarji ocenjujejo v jeseni posejano površino s pšenico za 6—7% večjo, kot je bila lansko leto. Tudi Kanada je znala premostiti razne zapreke, ki so se pojavile v njenem izvozu pšenice, ter moramo v bodoče računati z večjimi količinami kanadske pšenice na trgu. Tudi Argentinijska in Avstralska so že začele izvažati. Vse to vpliva na svetovni trg ter ni pričakovati izboljšanja cen pšenice, prej minimalno znižanje. Na domačem trgu so cene ustaljene, povpraševanja je zelo malo, a na izvoz ni misliti, ker se pšenica zaradi ledu na rekah ne more poceni izvažati. Izvoz po železnici pa ceno podraži. Ponudba je prilična, kupcev malo, tako da tudi na domačem trgu ne moremo računati z višjimi cenami.

V Vojvodini in Sremu se plačuje pšenica od 96 do 102 Din, torej nekoliko manj kot pred 14. dnevi.

Koruza: Tudi pri koruzi imamo isti slučaj kot pri pšenici. Tuji in domači trgi so mirni, cene so ostale iste. Nova koruza še ni sposobna za ljudsko hrano. Kmetijska družba ima na prodaj še nekoliko stare koruze po ugodni ceni od 117—120 Din. Nova, umetno sušena koruza bi se zamogla nabaviti po 107—110 Din, a nesušena 96—102 Din, po oddaljenosti od nakladalne postaje. Priporoča se podružnicam in občinam skupna nabava v vagonski pošiljlatvi, ker je cenejša.

Krompir: Zaradi zime so cene krompirju porastle za 5 do 7 para pri kg. Tovorjenje je zelo riskantno, ker lahko krompir pozebe na potu. Dobava se priporoča le, če kupec sam prevzame riziko zaradi zmrzovanja, ter dobavitelja odškoduje za stroške zimskega pakovanja. Pri sklepanju kupčije se mora zelo paziti in vse obveze pismeno previdno določiti. Če je le mogoče, naj se kupčija sklene na podlagi borznih določil ljubljanske borze. Zagrebška in novosadska so po svojih določilih mnogo neugodnejše za dobavitelja.

Sadje: To, kar smo v zadnjem „Kmetovalcu“ zaradi sadja poročali, se je uresničilo. Prekomorska konkurenca na tujih tržiščih je odjeknila tudi pri nas, ter so se na trgu pojavile ponudbe blaga, ki se je zadržalo za spekulacijo. Cene temu blagu so ostale nekako iste kot pred mesecem, kar dokazuje, da se spekulacija ni obnesla.

Perutnina: Kmetijska družba je pričela z vnovčevanjem perutnine in jajc. Osnovala je v ta namen svojo prodajalno v Ljubljani, kjer prodaja zaklano perutnino. Jajca se bodo nabirala pri podružnicah, ki imajo dovolj članov, in ki so voljni jajca tudi zaznamovati. Namera je namreč, da bi se v Ljubljani prodajalo le zajemčeno sveža jajca. Ker bo vsako jajce označeno z znakom dobavitelja, bo kontrola svežosti omogočena, če bi se pojavile pritožbe. Skušali bomo perutnino tudi izvažati. Za sedaj je to nemogoče, ker nam konkurirajo južni kraji, kjer se 1 kg žive teže dobi po 5—6 Din, medtem ko plačuje Kmetijska družba višje cene. Za živo težo pa se franco italijanska meja more dobiti le okoli 9 Din, ter se pri sedanjih cenah v Dravski banovini izvozna trgovina ne izplača. Zaradi tega se moramo omejiti zaenkrat le na domači trg ter bomo skušali doma čim več vnovčiti. Cene ne bomo mogli bogve koliko dvigniti, ker če smo le v prodajni ceni perutnine cenejši od konkurence, bo mogoče konsum povečati. Že s tem bo naše perutninarstvo pridobilo, ker danes je konsum zelo pičel, ker si pač le malokdo more v mestih privoščiti to pečenko.

Opozarjamo, da bo paralelno z vnovčevalno akcijo izvedena tudi propaganda za domačo štajersko kokoš. Perutnino, kakor tudi jajca te pasme se bo boljše plačevalo, a vsak dobavitelj jajc se bo moral obvezati, da bo držal le petelina štajerske pasme. Ta pasma je za naše prilike najboljša v pogledu mesa in nesnosti, ter jo tudi svetovni trg zelo išče, ker ima okusno belo meso.

Govedo: Tudi v mesecu decembru smo dobili dodeljen le 1 vagon volov za izvoz. Vse intervencije pri ministristvu trgovine nič ne pomagajo. Seveda se tudi ne moremo držati načrta, ki smo si ga napravili, da bi vse kraje in okoliše vpštevali pri izvozu. Z 10 voli na mesec se ne more delati smotrne politike v regulaciji cen! Vendar smo tudi tokrat plačevali 4—5 Din za kg žive teže.

Slama. Vsled naglega nastopa zime se je pojavilo v nekaterih krajih povpraševanje po slami za steljo. Cena v južnih krajih za prešano slamo je 17 para za kg. Toda prevoz je zelo drag, ker se mora plačati ravno toliko kakor za seno, tako da je prevoz dražji od slame. Če bi se v katerem kraju moglo dobiti slamo za steljo v balah za vagonsko dobavo, naj se interesentje javijo z navedbo cene, nakar jo bomo skušali povoljno vnovčiti.

Kdor dobro maže, dobro vozi.

Kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Novi trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju v Aškerčevi ulici; v Ivanj-kovcih pri Lovro Petovarju; v Novem mestu pri kmetijski podružnici; na Rakeku pri tvrdki Levstek & Oblak; v Ptujju pri Kmetijskem društvu.

Pozor, kmetovalci!

Velika stalna razstava raznih kmetijskih strojev, plugov in orodja; ugodna nakupna možnost.

Kmetijska družba v Ljubljani je organizirala veliko stalno razstavo kmetijskih strojev in orodja v svojem novem skladišču, Novi trg 3., katero si zamorejo člani in tudi ostali kmetovalci med poslovnimi urami brezplačno ogledati. Naše člane posebno opozarjamo, da bo družba v očigled velikega pomanjkanja denarnih sredstev šla istim do skrajnosti na roko s tem, da se bodo oddajali stroji na obroke. Za nekatere stroje se bo vzelo kot plačilo tudi hranilne knjižice. Člani, ne zamudite te ugodne prilike si ogledati stroje, ko pridete po opravkih v Ljubljano.

Tu navedene cene veljajo pri nabavi v Ljubljani; v drugih krajih se prištejejo še izdatki za prevoz iz Ljubljane.

Umetna gnojila.

Cene veljajo za nadrobne in vagonске pošiljkatve.

Apneni prah, rinfuza, (prosto) naložen v Trbovljah ali Zagorski apnenici po 12 Din 100 kg, samo vagonске pošiljke.

Apneni dušik, 16%, v vrečah po 180 Din za 100 kg, v pločevinastih posodah 195 Din, franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 5000 kg. Na drobno v pločevinastih posodah 200 Din za 100 kg, franko skladišče. Za 1 ha 200 do 300 kg.

Kalijeva sol, 42%. Na drobno po 168 Din za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo 85 Din. Za 1 ha 200—300 kg. Pri vagonskem in polvagonskem odjemu cena po dogovoru.

Kostni superfosfat, 18/20%. Cena 118 Din za 100 kg Ljubljana-Maribor. Na hektar 300 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Nitrofoskal-Ruše, mešano gnojilo, 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforne kisline pa 140 Din za 100 kg, vreče po 50 in 100 kg, franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 5000 kg. Na drobno z uvoznino in prevoznimi stroški 144 Din za 100 kg. Za 1 ha 400 do 600 kg.

Nitrofos-Ruše, mešano gnojilo 4% dušika in 12% fosforne kisline po 130 za 100 kg. To gnojilo je prikladno za žita in vinograde. Za 1 ha 400 do 600 kg.

Razklejana kostna moka, 30% fosf. kisline, ½% dušika po 95 Din za 100 kg. Vreče po 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg.

Rožena moka, izborna dušičnato gnojilo za vinograde po 220 Din za 100 kg. Vreče po 100 kg. — Za 1 ha 300—500 kg.

Rudninski superfosfat, 16% po 98 Din za 100 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Surova kostna moka z 10—12% fosforne kisline in 4% dušika po 95 Din za 100 kg. — Za 1 ha 300—400 kg.

Tomaževa žindra, 18% fosforne kisline po 134 Din za 100 kg. Vagonska dobava po dogovoru. Vsak % fosforne kisline po 6 Din več za 100 kg. Opozarjamo vse naročnike, da se ne moremo vezati na 18%no blago, ker moramo prevzeti žindro od tovarne le od 18—20%. Tovarne zamorejo blago dobavljati le po izpadu produkcije.

Krmila.

Koruza, dobro suha tudi za mletev po 116 Din za kg. — Vreče po lastni ceni. Pri vagonskem odjemu cene po dogovoru.

Klajno apno, v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 2.75 Din za kg, na drobno 3.80 Din za kg.

Lanene tropine z 38/40% beljakovin in tolišče po 2 Din za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Orehove tropine z 48% beljakovin in 8% maščobe po 2.60 Din za 1 kg v vrečah po 80 kg.

Riževi otrobi III po 90 Din za 100 kg.

Pšenični otrobi, debeli 95 Din za 100 kg, a vreča od 50 kg Din 47.50.

Pšenični otrobi, drobni, 85 Din za 100 kg, vreče od 50 kg Din 42.50; vagonska naročila po dogovoru.

Krmilna moka od riža II po 90 Din za 100 kg.

Ribja moka, v originalni vreči 100 kg po 6.50 Din za kg, na drobno 7.50 Din za kg.

Ribje olje za živino, ročke po 5 kg 90 Din; se pošilja po pošti; v steklenicah po ¼ litra 14 Din, v steklenicah po 1½ litra 28 Din; v posodo kupca po 18 Din za kg.

Provodena, priznano sredstvo v modernem svinjogojstvu, v škatljah po 800 g à 25 Din.

Živalska sol, v vrečah po 50 kg za 70 Din (samo v Celju).

Pekl hrana za živino z vitaminom po 62 Din za kg.

Rudninski kamen za lizanje, komad 12 Din, aluminijasti obroček temu 20 Din.

Solno-mineralne pogače (rudninske kamne) po 8.— za komad.

Sadjarске in vrtnarske potrebščine.

Arborin, sredstvo zoper drevesne škodljivce v steklenicah po 1½ kg po 20 Din, v ročkah po 3½ kg Din 50.

Arborin v sodih po 100 kg po 10.50 za kg, v posodi kupca po 11 za kg.

Cepilna smola, v škatljicah po ¼ kg po 7 Din; v škatljicah po ½ kg po 13 Din; ½ kg po 25 Din.

Najboljši cepilni noži, pripravljeni za vse načine cepljenja sadnega drevja od 40 do 102 Din.

Brusni kamni za Kundejevo blago po 15, 25 in 46 Din.

Prvovrstni vrtni noži (obrezači) od 50 do 68 Din.

Navadne drevesne škarje za obrezovanje sadnega drevja in trt od 20 do 42 Din.

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, rezanje cepičev ingoseničnih gnezd po 20, 50 in 165 Din; **peresa k škarjam** po 2 Din.

Drevesne škarje Kunde od 55 do 190 Din.

Škarje za striženje mej od 40 do 120 Din.

Drevesne žage od 40 do 90 Din.

Drevesne ščetilnice (krtače), za čiščenje debel in vej na starem drevju 22 Din.

Pasti za voluharje (klešče) po 8 Din, cevke po 10 Din.

Strgulje za drevje po 33 in 38 Din.

Ročna škropilnica „Nova“, 1½ litrska 180 Din.

Rafija ličeje, kg po 18 Din.

Škropilnice, **Flickove**, nahrbtnne, po sistemu Jessernigg, po 640.— Din komad, s pumpo na poteg po 640.— Din komad.

Razpršilnik Flick, za visoko drevje po 110 Din komad.

Razpršilnik Kovina po 35 Din.

Ročna škropilnica „Kleines Wunder“, 750 Din.

Škropilnice za sadno drevje in hmelj „Unikum“ od tvrdke „Nechvile“, ročno-prevozno z 1 gum. cevjo po 3 m, 2 podaljševalni cevi po 75 cm, 1 bambusovo cevjo po 3 m in patentnim razpršilnikom 2400 Din.

Samodelna nahrbtnna škropilnica A. H. 20 tvrdke Nechvile po 1100 Din z bambusovo cevjo; **Vega**, francoski sistem, po 1340 Din; **K. 16** litrov po 1100 Din.

Tobačni izvleček v sodih po približno 200 kg po 5 Din kg, na drobno v pločevinastih kantah po 4 in pol kg vsebine po 40 Din, v steklenicah po 2 kg po 15 Din in po 1 kg po 8 Din z embalažo vred. Po pošti se pošiljajo le pločevinaste kante.

Sadni obračali po 15, 17 in 44 Din.

Solbar, zavitki po 1 kg Din 26, po 5 kg Din 22 za kg.

Mazavo milo po 10.— v posodi kupca.

Nosprasen, zavitki po 5 kg Din 26 za kg, 1 kg Din 30.

Zeljo pasta Din 15.50, zrno Din 8.

Žični koško zoper zajce à 8 Din.

Pasovi za lovljenje drevesnih škodljivcev, zavitek Din 30.

Vrtnе zalivalke „Jajag“, 3 lit. 155 Din, 10 lit. 160 Din, 12 lit. 180 Din, 14 lit. 200 Din, 16 lit. 215 Din.

Lopate za šitjanje po 24—50 Din.

Lopate za nakladanje po 24 Din.

Grablje, železne, 10 do 16 zob po 12.50 do 20 Din.

Vile, železne, s tremi roglji po 14 Din, s štirimi po 15 Din

Vilaste lopate za rahlanje zemlje po Din 100.

Vile, garantirane, s štirimi roglji po 28 Din, s tremi roglji 23 Din.

Sadni mlin Weiss 2500 Din.

Sadni mlin K. 1450 Din.

Vinogradniške in kletarske potrebščine.

Trtne škropilnice, bakrene, original Vermorel 440 Din, Original Austrija 440 Din, Original Superieur 400 Din, Austria, domača 300 Din, Chaudoir 400 Din, Hoffberton 400 Din.

Potrebščine k škropilnicam: razpršilnik Duet po 130 Din, navadni razpršilnik po 16 Din.

„Stopp“ nastavke za škropilnice (hipni zatvor iz medenine) sistem Fr. Nechvile po 140 Din.

Gumijevе cevi za škropilnice 10 × 3 po 13 Din, 13 × 3 po 16 Din, drobne za vino po 7 Din za meter.

Gumijevе kroglice po 2 do 2.50 Din.

Gumijevе plošče po 10 Din za 1 komad.

Sadne in vinske stiskalnice z vsebino 45 litrov 850.— Din, 100 litrov 1850 Din, 155 litrov 2550 Din.

Azbest Clarit za čiščenje vina po 80 Din za kg.

Eponit za čiščenje vina po 45 Din za kg.

Kalimetabisulfit 10 g po 0.75 Din, 1 kg 50 Din.

Kipelne vehe, lončene, velike Din 20.—, male Din 13.—.

Žveplovi trakovi na azbestu po 16 Din za kg.

Žveplalniki, ročni, po 80 Din za komad.

Žveplo dvojno ventilirano po 4 Din 1 kg.

Modra galica — 6.50 Din, na drobno — za vagonška naročila veljajo posebne cene.

Živinorejski in mlekarski predmeti.

Telečji napajalniki po 100 Din.

Gumijevi seski za napajalnice po 25 Din.

Posnemalnik Vega E za 75 lit. po 1200 Din; G za 200 lit. po 3800 Din, F2 za 140 litrov 1700 Din.

„Baltic“ posnemalnik HF za 35 lit. 700 Din, za 130 lit. s podstavkom 2750 Din.

Plnje št. 1 za 5 lit. po 620 Din, št. 2 za 10 lit. po 750 Din.

Latkodensimeter (za določanje gostote mleka) po profesorju Gerberju po 40 Din.

Sirišče dansko originalno Hansenovo v prahu (iz Koda-nja), v škatljicah po 25 g po 12 Din.

Brzoparilnik Alfa s poncinkanim kotlom, 80 literski po Din 2060; 120 literski po Din 2450; 200 literski po Din 3550.

Brzoparilnik, domači, s pocinjenim kotlom 60 literski po 850 Din.

Živinozdravniški predmeti (češki izdelek): požiralnikove cevi za teleta 70 Din, za goved za 260 Dni; trokarji za teleta po 70 Din, za goved po 80 Din, irigatorji, kompletni (po 3 litre) po 90 Din; škarje za obrezovanje parkljev 200 Din; zaustavljači, poniklani 60 Din; mlečni katetri 6 in 12 Din. Obroči za bike, poniklani po 26 Din, navadni po 22 Din, toplomeri za merjenje vročine po 25 in 30 Din.

Znamke za perutnino, celoidne po 0.50 Din za komad, aluminijaste s številkami po 0.75 Din za komad, ušesne znamke za živino po 1.50 Din za komad.

Aparat za kapuniziranje po Din 280.—.

Sikuro, hlevski odpenjač komad 10 Din.

Poljedelsko orodje in stroji.

Sackovi plugi in plužni delk.

D9SS po 1200 Din, D8MN po 1100 Din, D7MN po 950 Din, s plužno na vijake 1350 Din, D6MNR 850 Din, D5MNR 750 Din, D6X po 750 Din, B6E 750 Din.

Obračevalni plug, dvojni obračevalni plug BW5 po 1700 Din.

Dvobrazdni plug ZH9 po 1300 Din, dvobrazdni lahki ZRB6 po 1100 Din.

Osipalnik DHUN po 750 Din. BHR po 450 Din.

Glave: D9SS po 410 Din, D8MN po 400 Din, D8SS po 350 Din, D6MN 270, URB za lesene pluge 150 Din, dvobrazdni SUN 420 Din, obračevalna HNW5 in 7 po 470 Din, osipalnik M 300 Din, DHUN 480 Din.

Lemeži za D7 po 35 Din, za D6 po 30 Din, za obračevalne pluge po 35 Din.

Plazi za D6 in D7 po 30 Din za komad.

Črtala za D7 in D6 po 30 Din za komad.

Deske za D7MN po 100 Din, za D8MN po 140 Din.

Prevozna priprava za D7, D6 po 200 Din.

Plužna s peresnim podzemeljskim rahljačem sistem Bend-hack po 1200 Din.

Plužne, enokolesne po 190 Din.

Izruvač za krompir, sedemdelni 350 Din.

Brane, njivske:

Dvodelna 4b, široka 166, težka 62 kg 700 Din. Trodelna IVa, široka 2.50, težka 92 kg 1300 Din. Dvodelna I široka 2 m, težka 88 kg 1350 Din. Trodelna Ia, široka 2.25 m, težka 88 kg 1350 Din. Trodelna Ia, široka 2.25 m, težka 107 kg 1450 Din.

Brane: travniške

z zvezdnimi členki: Z 1 široka 1.50 m, težka 44 kg 740 Din; Z 2 široka 1.85 m, težka 52 kg po 810 Din; Z 3 široka 1.50 m, težka 50 kg po 800 Din;

z noži: N 3, široka 1.80 m, težka 78 kg 1030 Din, N 2, široka 1.50 m, težka 67 kg po 920 Din.

Kombinirana travn. in njivska brana KW1, dvodelna, široka 1.50 m, težka 60 kg po 950 Din, njivska brana KW2, široka 2.25 m, težka 88 kg, trodelna po 1350 Din.

Brane na krožnike SE 10 L 3500 Din.

Planeti št. 8 — kot okopalnik, osipalnik in kultivator, globočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, 700 Din.

Sejalni stroj Sack 1.50 m širok, devetvrstni BETTA po 4550 Din; sejalni stroj Sack 1.50 m širok, enajstvrstni BETTA po 4800 Din, H9 po 2700 Din.

Pracrerjev sejalni stroj Budućnost, trinajstvrstni po 4500 Din, petnajstvrstni po 6000 Din.

Senior ročne sejalice H po 920 Din, L4 po 1150 Din.

Vitelj (gepelj) GEF po 2000 Din; transmisija za vitelj E po 1630 Din, D800 po 540 Din.

Bencin motorji Lorenz 3—4 KS 10.000 Din.

Žitočistilniki E 1900 Din, Č 1100 Din, K 1350 Din.

Mlatilnice za motorni pogon 1940 Din, za ročni pogon 2550 Din, za pogon na vitelj 2730 Din, B2 4200 Din.

Slamoreznice Borek: VFS12 po 1750 Din, VFSR12 z verigo po 2000 Din, VFS14 z verigo po 2000 Din, Alpina 12 po 1800 Din, Volga za na pogon 3150 Din.

Drobiljač (šrotar) „Gloria 3“ 3000 Din, za oves EMO po 1500 Din.

Gnojnične sesalke (gnojne pumpe) 330 cm po 850 Din, 360 cm po 860 Din, 390 cm po 900 Din, 420 cm po 930 Din, 450 cm po 950 Din, 290/420 cm po 1050 Din.

Sesalke, domači izdelek, v dolžini 3 m 600 Din, 3.30 m 635 Din, 3.90 m 705 Din, 4.20 m 740 Din, 4.50 m 775 Din.

Sesalke F400 980 Din, F450 1000 Din.

Sesalka „Kremžar“, dolžina 3 m 1050 Din; 3.50 m po 1100 Din; 4 m 1150 Din.

Razpršilnik za gnojnične sode po 80 in 98 Din.

Reporeznica Borek EWC po Din 750, EWL po Din 530.

Reporeznice, domače, male po Din 370, velike po Din 700.

Brzoklepalnik „Stubai“ po 380 Din za komad.

Robkač za koruzo EMR po Din 1000, mali ročni po Din 80 in 61.

Za uredništvo odgovarja: Fr. Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Delaj dobro in ne boj se nikogar.

Mala naznanila.

Le profi predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 Din.

Upravništvo ne prevzame posredovanja. Vsakega 10. in 25. v mesecu se zaključijo sprejemanje oglasov za prihodnje številko.

Ekonom-oskrbnik

zvežban v vseh kmetijskih panogah, išče službo za takoj. Dopise na Upravo „Kmetovalca“ pod št. 91. 91

Novo črno brinje

oddaja po ugodni ceni — Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska 2. 109

Ako želite drevesa,

ki bodo dobro rasla in rodila, jih naročite iz Kupčičeve drevesnice, Ptujška gora. 136

Montafonsko kravo

7 let staro, in enega bika, 27 mesecev starega, po 5 Din za kg ima na prodaj Primus Dolar, Kot, pošta Mirna. 144

Gepelj

že rabljen, toda v prav dobrem stanju kupi Franc Gabrijel, Pristava, pošta Trebnje. 146

Pravila za plačevanje vojnice

je knjižica, ki jo ima na prodaj Kmetijska družba v Ljubljani po Din 10.— za komad. Knjižica je priložljiva za razpis urade in plačevalce vojnice. 145

Živinorejci!

Kdor ima kako lepo plemensko žival na prodaj, ali kdor želi iste kupiti, naj sporoči svoj naslov Kmetijski družbi v Ljubljani (katera jih ne kupuje, ampak bo sporočila naslove reflektantom).

Na prodaj imajo:

KRAVO, pincavsko s tretjim teletom, Valentin Potočnik, Dolenjava pri Škofiji lokl.

KRAVO, montafonsko, s tretjim teletom, Josip Žozek, Velike Lašče.

BIKA, montafonska, eno leto starega, in **PLEMENSKE PRASIČE**, velike nemške pasme, Oskrbništvo Brandhof-Scherbaum, Studenice pri Mariboru.

ZREBIČKA, 5 mesecev starega, kostanjeve barve, z rodovnikom, Herga Martin, Bratonečice, pošta Velika Nedelja.

Prave štajerske kokoši

10 komadov s petelinom prodam. Kokoši so vse letos prvokrat nesle. Franja Florjančič, Bled 2, Vila Avala. 139

Več kot sto let

že hodi vsako leto med ljudstvo Blasnikova „Velika pratika“, ki je med narodom najbolj znani in priljubljeni ljudski koledar. Zato jo kupi sleherno leto vsaka družina. Čelo stoletja že je ta pratika zvest in veran spremljevalec Slovencev, v dobrih in zlih časih. Dobi se v vseh trgovinah. Prečitate tudi inserat na predzadnji strani! 140

Pri kužnem kataru na splovilih goveje živine

se vedno najbolj obnesejo **BOSULIN** svečice. **BOSULIN** svečice ozdravijo v najkrajšem času bolezni in s tem omogočijo oploditev živali. Pri zdravljenju z **BOSULIN** svečicami se krava ne napenja, kar vpliva ugodno na množino mleka. **BOSULIN** svečice omogočijo najenostavnejše zdravljenje in so poceni. Škatla z 12 svečicami stane z živinozdravniškimi navodili 25.— Din. — Izdelače in razpošilja samo **LEKARNA MR. STANKO HOČEVAR, VRHNIKA**. 141

Plemenskega bika

črneza, 14 mesecev starega, ima na prodaj Ivan Novak, Škofelca 21. 142

Fižol

lanski, okoli 1000 kg, za pitanje prasičev in krmiljenje živine poceni prodam. Aloiz Štrfer, Laporje pri Slov. Bistrici. 143

Merjasje in svinjice

za plemo, nemške pasme (Deutsches Edelschwein) ima večje število na prodaj: Uprava veleposestva dr. Ortnig, Št. Janž na Dravskem polju. 134

Imam za oddati

večjo množino dobro rastočih prasičkov od 7 tednov naprej, istotako tudi jabolčne divjake, Jeschoung, Arjavas pri Celju. 124

Velika stiskalnica

(preša) za sadje in grozdje, za 580 litrov in sadni mlin, ročno delo, oboje skoraj novo, ugodno na prodaj. Naslov pri upravi „Kmetovalca“. 133

Izšla je Blasnikova VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1934

ki ima 365 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obražtan.

V „Veliki Pratici“ najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solnične in lunine mrke; — lunine spremembe; — pošne določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke, za pobornice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejme na Kranjskem, Korškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brejosti živine; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepise važnih in odločilnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabi kmetovalec in žena v hiši. — Cena 5 Din.

„VELIKA PRATIKA“ se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pisмено pri založniku:

tiskarni J. Blasnika nasl. d. d.
v Ljubljani.

Sadno drevje

visokodebelno, srednjedebelno, enoletno, grmičevje sadne podlage tudi pikirane, lepotično drevje in grmičevje in razne sadke, vse prima blago, velike zaloge, najnižje cene. Zahtevajte ponudbo od: Sgaravatti Piante, Saonara pri Padovi (Italija). 116

Tudi lanena preja

Ti veliko prištejdi, ako lo daš v tkanje „Krosni“ tkalnici domačega platna v Ljubljani, Zrinjskega cesta 6. Ker je platno za rižne, brisače in prite tam stikano najtrpežnejše in najcene. 137

„Gospodarska navodila“

ponatisi iz „Kmetovalca“. Vsako posamezno navodilo stane 2 Din.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati. (Zadostuje če imenujete samo tekoče šte. od navodil).

1. Počrtnjenje vina ali sadjevca.
2. Seštava in setev travnih in deteljnih zmesi.
3. Gojenje vinogradov z največimi umetnimi gozdi.
4. Kako se iz guilega grozdja napravi dobro vino.
5. Čiste drože in njih raba v kletarstvu.
6. Naprava vinskega kisa.
7. Vzroki neplodnosti pri govedih.
8. Sluzavnost ali vlačljivost vina.
9. Krmiljenje z oljnim tropljivimi.
10. Čiščenje in precejanje vina.
11. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
12. Naprava petiara ali domače pilače.
13. O bistvu alkoholnega vroča (kinesla).

14. Zatiranje odtija ali prave trske plesel.
15. Naprava stanovitnega sadjevca.
16. Nova naredba glede zvrševanja rezarstva.
17. Vnete vimena ali volčič na vimenu.
18. Kislost (kisloba) in razkisanje vina.
19. Zatiranje sadnih škodljivcev in boleznih ter škropljenje drevja.
20. Močno krmilo „riba moka“ za rast in pitanje prasičev.
21. Dolžnost vzdrževanja ograj pred živino, ki se pase.
22. Napenjanje govedih.
23. Bradavice (gobe) pri živini.
24. Izdelovanje mila za dom.

25. Zdravljenje kužnih bolezni s cepilnem (rdečica).
26. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
27. Kako se obnavljajo in popravljajo meje?
28. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah.
29. Garje pri konjih.
30. Apneni dušik.
31. Duh in okus vina po žvepla.
32. Tobak Pridelovanje in zakonski predpisi.
33. Sečni kamni pri živalih.
34. Kisanje in cikanje vina.
35. Trošarina na vino.
36. Precejanje in filtriranje vina.
37. Glodanje lesa na govedih živalih.

38. Dve najni zalogi naše živinorejce.
39. Sredstva za pokončevanje škodljivih rastlin in živali.
40. Škoda, povzročena po lovcih in divjačini.
41. Moderno zatiranje živalskih kužnih in nalezljivih bolezni.
42. Preizkusi z umetnimi gozdi 1923. leta.
43. Pomen kmečkih gozdov.
44. Neplodnost, zvrženje in boleznih žrebel.
45. Salolidin kot sredstvo soper trino plesnobo.
46. Tekoče žveplo zoper plesnobo na grozdju.
47. Mollavo žito.
48. Kako sadimo sadno drevje ob cestah in potih.
49. Vinski sponiti in njega uporaba v kletarstvu.

Sedaj je pravi čas gnojenja!

Jesensko gnojenje - dvojno gnojenje!
Jamči za uspeh!

Ozimna žita gnojite z Nitrofosom.

Vinograde in sadonosnike z Nitrofoskalom I.

Travnike z apnenim dušikom ali z Nitrofoskalom - Ruše.

Radi prevoznih stroškov naročajte skupno, potom Kmetijskih zadrug in podružnic

pri KMETIJSKI DRUŽBI V LJUBLJANI.

**17. dražba kož
divjadi se vrši!**

22. januarja 1934
v prostorih
Ljubljanskega velesejma.

Najugodnejša priložnost za vnovčenje lovskega plena. Kože naj se pošljejo na naslov: „Divja koža“, Ljubljana — Velesejem.

Brez reklame in oglasov
Ne pričakaš boljših časov,
Tvoj najboljši svetovalec
Naj bo list „Kmetovalec“.

Za jesensko in zimsko škropljenje sadnega drevja proti raznim škodljivcem je priznано najuspešnejše sredstvo

ARBORIN

Izdeluje ga tvrdka

„CHEMOTECHNA“

družba z o. z.

LJUBLJANA, MESTNI TRG 10

(na dvorišču veletrgovine H. & E. Skaberne)

V zalogi pri Kmetijski družbi.

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 x 50 cm s primernim obešalom in okvirjem.

Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborno učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake rastline.

Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 100.-.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.